

د پښار جوړولو او ځمکو وزارت
وزارت شهر سازی و اراضی

انکشاف شهر

ارگان نشراتی وزارت شهر سازی و اراضی

MUDL

فصلنامه شماره ۳۹۰

خزان ۱۳۹۸

فهرست مطالب

- (۱)..... سخن نخست
- (۲)..... رویداد های مهم
- (۱۲)..... د عالی اوبدونکو صنعتي او هستوگنيز بناارگوتي پروژه
- (۱۵)..... شهر کابل از منظر معماری و بافت شهری
- (۲۳)..... د پلازمېنې په ترانسپورتي او ترافيکي نظامونو کې پرمختگونه
- (۲۵)..... پلان های استراتژیک و چگونگی طرح و ترتیب آن ها
- (۲۸)..... اقليمي بدلون
- (۳۲)..... طرح سبک سازی تعمیرات با استفاده از مصالح ساختمانی سبک
- (۳۶)..... زنان و حق مالکیت بر زمین و املاک
- (۳۶)..... له لب دریا تر پل خشتي
- (۴۰)..... بنارونو ته د لرلید جوړونې بهیر چټک روان دی
- (۴۳)..... گامی در جهت انسجام پروژه های ساختمانی

صاحب امتیاز: وزارت شهرسازی و اراضی

مدیر مسؤل: حمید اسدی

معاون مدیر مسؤل: افق روشن

تصحیح کننده گان: حشمت ناصری، مرضیه رضایی، محمد یوسف روستایی، سید اسحاق سادات

هیئت تحریر: ضمیر ساپی، احمد ضیا انتظار، خالد نظامی، حامیه نادری، عبدالله فکور، نوید

نبی زاده، افق روشن و حمید اسدی

عکاس: محمد نعیم عمر و امان الله صداقت

دیزاینر: محمد نعیم عمر

چاپ: مطبعه آزادی

مسؤل طبع و توزیع: محمد سمیع عزیز، الله یار و سید مرتضی

د بناار جوړولو او ځمکو وزارت
وزارت شهر سازی و اراضی

ایمیل: media@mudl.gov.af

ویب سایت: www.mudl.gov.af

شماره تماس: ۱۰۱۲

ټولنيز او اقتصادي ودې او چاپيريال ساتنې ته ژمن!

متعهد به رشد اجتماعی، اقتصادی و حفاظت از محیط زیست!

Committed to Social & Economic Growth and Environmental Protection!

پلان استراتژیک؛ اساس شهر معیاری

شهر نشینان آگاه و حساس به خصوص مدیران شهری در جوامع پیشرفته و مسول در قبال بشریت، به خوبی می دانند که گسترش شهر نشینی در جهان موجب رشد بی رویه شهرها، از بین رفتن ساحات زراعتی و باغی، کمبود خدمات شهری و همچنین حاشیه نشینی گردیده و این امر به چالش جدی برای مردم و حکومت ها مبدل گردیده است.

پیش بینی ها نشان می دهد که تا سال ۲۰۳۰ میلادی حداقل ۲۱ درصد و تا سال ۲۰۲۰ بیش از ۸۰ درصد کره زمین شهر نشین خواهد شد و این افزایش، ضرورت تهیه پلان های علمی و عملی و هماهنگی بیشتر میان ارگان های شهری را می طلبد. با این حال، بر مبنای استراتژی توسعه شهرها، مداخله بجا، مناسب و استراتژیک بخش های خصوصی، عمومی و جامعه مدنی می تواند مسیر توسعه شهری را تعیین و تحت تاثیر قرار دهد.

وزارت شهر سازی و اراضی من حیث نهاد مسول در راستای مدیریت بهتر و انکشاف معیاری شهر های کشور سعی می ورزد تا حد توان و امکان از طریق پروژه طرح و ترتیب پلان های شهری؛ خدمات ارزشمندی را با ترتیب نمودن پلان های استراتژیک با استفاده از استراتژی توسعه شهرها، برای شهرها و ولسوالی ها انجام داده و با نظر داشت نیازمندی به پلان گذاری و دستیابی به اهداف «SDG» برای شهر های کشور در پی توسعه پایدار شهرها می باشد.

اما قبل از پرداختن به دستاورد های وزارت شهر سازی و اراضی در خصوص طرح و تطبیق پلان های استراتژیک خوبست تعریفی از پلان استراتژیک داشته باشیم البته بر مبنای قانون سوم شهر سازی، پلان استراتژیک؛ سند عملیاتی - تخنیک است که دور نما، اهداف و مقاصد انکشاف شهری را با توجه به فرصت ها و اولویت های ملی انسجام بخشیده و به برنامه های عملی و تطبیقی تبدیل می نماید. پروژه طرح و ترتیب پلان های شهری در دور مدیریت جدید خود؛ پالیسی «CDS» را در تهیه پلان استراتژیک اضافه نموده؛ پالیسی که تحت عنوان استراتژی توسعه شهری «CDS» پس از سال ۱۹۹۹ م در سطح جهان با حمایت بانک جهانی و اتحادیه شهرها «City Alliances» بوجود آمده و اهداف تهیه پلان های استراتژیک را نیز در بر می گیرد.

خلص مفاد طرح و ترتیب پلان های استراتژیک؛ ایجاد یک چهارچوب توسعه شهری برای مردم و مسئولان سکتور شهری است که ساختار اصلی شهر را با تعریف محور های اصلی و عناصر مهم شهری مشخص می نماید. با تحقق این هدف و رشد و توسعه معیاری شهرها، از آشنایی ساختار و سیمای شهر جلوگیری شده و ساخت و سازها در چهارچوب طرح شده صورت می پذیرد. در نهایت بر اساس پلان استراتژیک، پلان های تطبیقی تفصیلی نیز تهیه و ترتیب می گردد.

پلان استراتژیک با مطالعه همه جانبه شهرها، عوامل موثر در رشد و توسعه شهرها را شناسایی و با ارایه استراتژی و پیشنهادات مناسب؛ زمینه سرمایه گذاری سکتور خصوصی و دولتی در منابع و پتانسیل های موجود در شهرها را به وجود می آرد تا از لحاظ اقتصادی و اجتماعی مسیر رشد و توسعه مناسب شهرها روشن گردد. بر اساس پلان استراتژیک؛ رسیدن به اهداف توسعه پایدار محیط زیستی؛ همانا مطالعات ارزیابی اثرات محیط زیستی، مطالعه ساحات خطر از نظر حوادث طبیعی و کاهش آلودگی های محیط زیست، نوشتن پلان نظارتی برای شهرک های صنعتی، پیشنهادات احداث تصفیه خانه آب و فاضلاب و مراکز دفع کثافات و زباله های شهری سهل می گردد.

از سوی هم با طرح و ترتیب پلان استراتژیک، از رشد غیر پلانی و خود سر در شهرها و ولسوالی های فاقد طرح و پلان شهری جلوگیری صورت گرفته و با مشخص شدن دور نمای رشد و توسعه شهری؛ ادارات سکتور شهری می توانند نیازمندی های مختلف مردم را در قالب یک نظام ساختاری منظم برآورده سازند.

جلالتمآب رئیس جمهوری اسلامی افغانستان مسجد خرقة مبارک بدخشان را به بهره‌برداری سپرد

وزارت شهرسازی و اراضی با توجه خاص جلالتمآب رئیس جمهوری اسلامی افغانستان به احیاء و مرمت آبدات تاریخی به خصوص آثار به جا مانده از تمدن کهن اسلام و دوره‌های مختلف اسلامی در افغانستان، از مدتی به اینسو کار ترمیم و مرمت ده‌های آبدۀ تاریخی را آغاز نموده است.

قابل تذکر است که وزارت شهرسازی و اراضی هم اکنون ترمیم و مرمت ۸ آبدۀ تاریخی را تحت کار داشته، ۴ پروژه تحت طرح و دیزاین، ۷ پروژه در مراحل تدارکاتی و همچنان ۱۰ پروژه دیگر را شامل پلان سال مالی ۱۳۹۹ ساخته است.

جلالتمآب محمد اشرف غنی جمهوری اسلامی افغانستان در سفری که با جمعی از اعضای کابینه با شمولیت محترم محمد جواد پیکار سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی به شهر فیض‌آباد مرکز ولایت بدخشان داشت، مسجد خرقة مبارک از بزرگ‌ترین پروژه‌های وزارت شهرسازی و اراضی در آن ولایت را افتتاح و به بهره‌برداری سپرد.

وزارت شهرسازی و اراضی این مسجد را در زیربنای ۴۸۰ متر مربع در ۳ منزل و با هزینه ۳۲ میلیون افغانی از وجه انکشافی خویش اعمار نموده است.

این مسجد در یک وقت ظرفیت ۹۵۰ نماز گذار را دارا می‌باشد.

رویداد های مهم

محترم محمد جواد پیکار د کندهار ولایت لپاره اووه تفصیلی او ستراتیژیک پلانونه منظور کړل

دې سره جوخت پر ۴۵۴ جریبه ځمکې باندې د غازي عبدالله خان په نوم په کندهار ښار کې د یوه ښارگوټي تفصیلي پلان هم منظور شو. د یاد تفصیلي پلان پر اساس دغه ښارگوټی ۹۴۰ استوګنیزې نومرې، ۱۳ استوګنیز او ۸ سوداګریز بلاکونه لري.

د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزیر دغه راز په کندهار ښار کې د غازي امان الله په نوم د یوه بل ښارگوټي تفصیلي پلان هم منظور کړ. دغه ښارگوټی پر ۴۰۷ جریبه ځمکه باندې د ۱۰۵۰ استوګنیزو نومرو، ۲۰ استوګنیزو او ۴ سوداګریزو بلاکونو په لرلو سره ډیزاین شوی دی.

په ورته وخت کې د حمیدي مېنې ښارگوټي تفصیلي پلان هم منظور شو. دغه پلان په ۳۶۷ جریبه ځمکه کې ۴۵۵ استوګنیزې نومرې

د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزیر محترم محمد جواد پیکار د کندهار له والي محترم حیات الله حیات او په ملي شورا کې د دغه ولایت د استازو په حضور کې د کندهار ولایت لپاره اووه تفصیلي او ستراتیژیک پلانونه منظور کړل.

لومړی د دامان ولسوالۍ د صنعتي پارک تفصیلي پلان دی چې پر ۱۱۱۷ جریبه ځمکې باندې د ۲۸۸ نومرو او ۸ سوداګریزو بلاکونو په لرلو سره د ښار جوړولو او ځمکو وزارت له خوا ډیزاین شوی دی.

دویم پلان د کندهار ولایت په ژېړي ولسوالۍ کې د امنیتي او دفاعي ځواکونو د شهیدو منسوبینو کورنیو د ښارگوټي تفصیلي پلان دی چې پر ۲۱۱۲ جریبه ځمکه باندې د ۲۸۰۰ استوګنیزو نومرو، ۴۲ استوګنیزو او ۹۷ سوداګریزو بلاکونو په لرلو سره ډیزاین او منظور شو.

...محترم محمد جواد پیکار د کندهار ولایت لپاره اووه تفصیلی او ستراتیژیک پلانونه منظور کړل

لري. فرصتونو پر برابرولو سربېره، د دولت بودجې ته هم په تخميني توگه ۳۷۴۲ ميليونه افغانۍ عايد کوي.

د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزير د کندهار له والي څخه وغوښتل چې د استوگنيزو نومرو او واحدونو په وېش کې د روښتيا لپاره يوه کړنلاره جوړه کړي.

په پای کې د کندهار والي محترم حیات الله حیات، د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزير څخه د يادو پلانونو منظور کولو له امله مننه وکړه.

محترم محمد جواد پیکار دې سره په خوا کې د کندهار ولایت د ژبړي او د ارغنداب ولسوالیو لپاره د ستراتیژیک انکشاف دوه بېلابېل پلانونه هم منظور او د کندهار ولایت اړوندو چارواکو ته یې د تطبیق په موخه وسپارل.

د یادونې ده چې پورتي پنځه تفصیلی پلانونه په ټولیزه توگه ۴۴۵۸ جریبه ځمکې باندې ۵۵۳۳ استوگنیزې نومرې، ۷۵ استوگنیز او ۱۱۷ سوداگریز بلاکونه لري چې په تخميني توگه ۹۸۰۰ تنو د کاري

رویداد های مهم

محترم محمد جواد پیکار دو پلان انکشافی شهر کندز را منظور کرد

و در آینده نزدیک عملاً حق استفاده از آن انتقال خواهد شد.

سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی همچنان نظر به استعجالیت و ضرورت برای تطبیق پروژه های انکشافی، حق استفاده و اجازه کار برای ساختمان مهمانخانه ولایت، مسجد نمونوی و سایر پروژه های مورد نظر را به بخش های مربوطه انتقال داد.

محترم محمد جواد پیکار خاطر نشان ساخت که شهر کندز شامل ترتیب پلان انکشاف شهری (SDF) شده و طبق آن در همکاری با کمپنی امریکایی ساساکی دورنمای درازمدت برای آن شهر ترتیب می شود.

موصوف همچنان به بخش های مربوطه وظیفه سپرد که پلان استفاده از زمین های دولتی در داخل و بیرون از شهر را در پلان

محترم محمد جواد پیکار، سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی و دیدار با محترم عبدالجبار نعیمی والی کندز، وکلای شورای ملی و بزرگان آن ولایت در دفتر کارش دیدار و روی برنامه های انکشافی بحث و تبادل نظر نمود.

در آغاز جلسه، محترم عبدالجبار نعیمی والی کندز ضمن قدردانی از تلاش های وزارت شهرسازی و اراضی در رسیدگی به امور شهری و زمینداری، خواستار انتقال زمین پروژه های عام المنفعه در آن ولایت شد.

متعاقباً محترم محمد جواد پیکار گفت، وزارت شهرسازی و اراضی پیشنهاد انتقال زمین ریاست محکمه استیناف، مدرسه علوم دینی در ولسوالی دشت ارچی، ساختمان ریاست اقتصاد و محبس ولایت کندز که در مجموع ۶۵ جریب می شود، جهت منظوری به کابینه ارایه شده

رویداد های مهم

سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی با سفیر چین مقیم کابل دیدار کرد

موصوف خاطر نشان ساخت که جمهوری خلق چین، تجارب خوب و موفق در بخش خانه سازی و امور زمینداری داشته و بیجینگ علاقمند شریک سازی آن با جانب افغانستان می باشد.

سپس، محترم عزیز احمد گلستانی معین امور مسکن وزارت شهرسازی و اراضی در خصوص تفاهمنامه فاز اول شهرک رهائشی چینایی ها شامل ۱۴۰۰ واحد مسکونی به ارزش ۵۰۰ میلیون یین چینایی معلومات داد و گفت، این تفاهمنامه از جانب وزارت شهرسازی و اراضی تکمیل شده و پس از موافقت بر بحث های کوچک تخنیکی، امضا و سنگ تهادب شهرک گذاشته خواهد شد.

محترم محمد جواد پیکار همچنان گفت، بر اساس دیدگاه اقتصادی جلالتمآب رئیس جمهوری اسلامی افغانستان، خودکفایی اقتصادی از اولویت های رهبری حکومت بوده و برای رسیدن به این هدف، استفاده موثر از زمین های دولتی برای رشد و شکوفایی اقتصادی، در صدر کارهای وزارت شهرسازی و اراضی قرار داشته که در این بخش همکاری جمهوری خلق چین مفید واقع خواهد شد.

محترم محمد جواد پیکار گفت، افغانستان علاقمند استفاده از تکنالوژی ساختمانی چین بوده و ابراز امیدواری کرد که در آینده نه چندان دور، راه برای انکشاف همکاری های بیشتر میان افغانستان و چین باز شود.

در اخیر هر دو جانب با تماشای فلم معلوماتی و کوتاه در مورد شهرک چینایی ها در شهر کابل، به دوام همکاری های دو جانبه تعهد نمودند.

محترم محمد جواد پیکار، سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی با حضورداشت معینان امور مسکن و خصوصی سازی این وزارت، با محترم وینگ هونگ سفیر جدید جمهوری خلق چین در دفتر کارش دیدار کرد.

محترم محمد جواد پیکار ضمن خوش آمدید به سفیر جدید جمهوری خلق چین، ماموریت جدید وی در افغانستان را تبریک گفته و تقویت روابط دو جانبه را حایز اهمیت تلقی نمود.

سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی گفت، فرصت های زیادی وجود دارد که افغانستان برای استفاده از آن علاقمند جلب همکاری های دولت و سکتور خصوصی جمهوری خلق چین است. موصوف به شهرک رهائشی چینایی ها واقع در نیله باغ شهر کابل اشاره کرد و بیان داشت که با نظرداشت فرصت های موجوده، همکاری های دو جانبه تنها به این پروژه های خانه سازی محدود نخواهد ماند.

محترم محمد جواد پیکار گفت، با نظرداشت تقاضای بلند به مسکن، افغانستان به سطح جنوب آسیا دارای فرصت های بالقوه برای جذب سرمایه گذاری سکتور خصوصی بوده که چین می تواند در این عرصه نقش اساسی ایفا نماید.

متعاقباً محترم وینگ هونگ، سفیر جمهوری خلق چین با قدردانی از رهبری وزارت شهرسازی و اراضی بیان داشت که کشورش پروژه های بزرگ به خصوص ۱۰ هزار واحد مسکونی در افغانستان را تمویل می کند و از فرصت های بی نظیر انکشاف که فعلاً وجود دارد، استفاده خواهد شد.

جلسه کمیته رهبری برنامه شهر برای همه (CFA) برگزار شد

این قانون با ذکر موارد تعدیل شده از سوی شاروالی کابل در جلسه بعدی ارائه گردد.

به همین ترتیب در خصوص ثبت خانه های غیر رسمی و توزیع سند ملکیت تاکید صورت گرفت تا شاروالی های کابل، هرات، مزار شریف، جلال آباد، فراه، قندهار، نیلی و بامیان در خصوص تسریع روند ثبت خانه های غیر رسمی و غیر پلانی با وزارت شهرسازی و اراضی و دفتر یو ان هیئات در رفع موانع و تطبیق بهتر این برنامه همکاری همه جانبه نمایند. سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی همچنان اضافه نمود که مقرر ثبت ملکیت های غیر رسمی شهری تعدیل گردیده و به زودی به کابینه ارائه خواهد شد که با تطبیق این مقرر روند توزیع اسناد ملکیت به ساحات غیر رسمی شهری به گونه قابل ملاحظه سرعت خواهد یافت. **بقیه ص ۸...**

جلسه کمیته رهبری برنامه شهر برای همه به ریاست محترم محمد جواد پیکار سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی و اشتراک معینان، روسا و نماینده های ارشد اداره ارگان های محلی، شاروالی کابل، دفتر یو ان هیئات و وزارت شهرسازی و اراضی برگزار شد.

در این جلسه ابتدا موارد جلسه قبلی شامل تعدیل قانون شاروالی ها، ثبت خانه های غیر رسمی شهری و توزیع سند ملکیت، آدرس یابی ساحات شهر کابل و چگونگی ترتیب پلان های انکشافی شهر ها قرائت شد و از پیشرفت فعالیت های پلان شده معلومات مفصل ارائه گردید.

متعاقباً، محترم محمد جواد پیکار سرپرست وزارت شهرسازی و اراضی به شاروالی کابل و اداره ارگان های محلی وظیفه سپرد تا در جریان یک ماه تعدیلات لازم را در قانون شاروالی ها درج و سپس

.... جلسه کمیته رهبری برنامه شهر برای همه (CFA) برگزار شد

طبق آجندا، پیشرفت های اخیر برنامه شهر برای همه طی یک پرزنتیشن ارائه گردید. در این پرزنتیشن راجع به ثبت ۷۷۵۴۰۵ خانه غیر رسمی هشت شهر کشور، اتمام روند تشخیص بیش از ۴۸ هزار مستفید شونده، توزیع ۱۳۸۷۵ سند ملکیت، آغاز روند تطبیق پروژه آدرس یابی ساحات شهر کابل، آغاز کار ترتیب پلان های انکشافی و آغاز روند تطبیق ۱۰۲ پروژه بهسازی و احیای مجدد ساحات غیر رسمی شهری مفصل ارائه شد.

محترم محمد جواد پیکار، برنامه ثبت ساحات غیر رسمی شهری را یکی از برنامه های دارای اولویت جلالتمآب رئیس جمهوری اسلامی افغانستان و یکی از تاثیر گذار ترین برنامه وزارت شهرسازی و اراضی عنوان کرد و بر تسریع روند ثبت خانه و توزیع سند ملکیت تاکید ورزید. بر علاوه از دفتر یو ان هیبتات خواسته شد تا در قسمت ایجاد یک دیتابیس جامع برای برنامه ثبت ساحات غیر رسمی شهری با وزارت شهرسازی و اراضی همکاری همه جانبه صورت گیرد.

طبق آجندا، در خصوص سروی و ثبت ۲۵۰۰ منزل رهایشی واقع در شهرک مسلخ ولایت هرات، دریافت وجوه مالی برای تطبیق بهتر پلان های بهسازی و احیای مجدد و توزیع اسناد ملکیت به ساکنین این شهرک معلومات ارائه گردید.

محترم محمد جواد پیکار به معین امور ساختمانی وزارت شهرسازی و اراضی وظیفه سپرد تا به منظور تحقق بهتر پلان بهسازی، ثبت خانه ها و توزیع سند ملکیت، در هماهنگی با دفتر یو ان هیبتات یک پلان عمل واضح ترتیب و در تطبیق آن گام های عملی برداشته شود. همچنان به معین امور ساختمانی وظیفه سپرده شد تا منابع بشری مورد نیاز را برای انجام امور سروی و ثبت منازل شهرک متذکره در ولایت هرات بسیج نموده و از دفتر یو ان هیبتات خواسته شد تا در قسمت سروی و ثبت منازل و سایر امور مرتبط به آن به کارمندان وزارت شهرسازی و اراضی آموزش های لازم داده شود.

زابل لپاره درې تفصیلي او ستراتیژیک پلانونه منظور شول

دغه پلان کې پر لسو پوهنځیو سربېره، اکاډمیک، سپورتي، خدماتي او شپې ساحې، کتابتون، اډیتوریم، ورکټون او د کرنې فارم ته هم ځای ورکړل شوی دی.

د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزیر په ورته وخت کې د زابل مرکز قلات ښار لپاره ستراتیژیک پلان هم منظور کړ. دغه پلان کې د قلات ښار راتلونکیو شلو کلونو اړتیاوې په پام کې نیول شوي دي.

محترم محمد جواد پیکار، یاد پلانونه د قلات ښار منظمې پراختیا لپاره مهم وبلل او د ښار جوړولو او ځمکو وزارت د ښاري پروگرام جوړونې عمومي ریاست ته دنده ورکړه چې ژر تر ژره دې قلات ښار ته یوه تخنیکي ډله ورولیږي، خو د ستراتیژیک پلان په رڼا کې د تفصیلي پلانونو جوړولو سره یو چارې ترسره کړي.

د ویلو ده چې د زابل ولایت چارواکي او مشران د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزیر محترم محمد جواد پیکار څخه په منډې د زابل ولایت منظمې پراختیا په تړاو د نوموړي له هڅو ستاینه وکړه.

د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزیر محترم محمد جواد پیکار د زابل والي محترم رحمت الله یارمل، د زابل د علماو شورا رئیس، د ولایتي شورا مرستیال، د جالتماب جمهور رئیس ستر سلاکار او د زابل ولایت یو شمېر مشرانو په حضور کې د یاد ولایت لپاره درې تفصیلي او ستراتیژیک پلانونه منظور کړل.

د دغو پلانونو له ډلې یو په قلات ښار کې پر ۳۰۹ جریبه دولتي ځمکې باندې د قهرمانانو په نوم د شهیدانو کورنیو لپاره د یوه ښارگوټي تفصیلي پلان دی چې د ښار جوړولو او ځمکو وزارت له خوا جوړ شوی دی.

په دغه ښارگوټي کې ۶۷۲ استوګنیزې نومرې شته دي چې د دفاعي او امنیتي ځواکونو شهیدو سرتېرو کورنیو باندې وېشل کېږي.

د ښار جوړولو او ځمکو وزارت پر یاد تفصیلي پلان سربېره پر ۲۱۱ جریبه دولتي ځمکې باندې د زابل ولایت د پوهنتون تفصیلي پلان هم ډیزاین کړی دی.

د ارگون ولسوالي د مرکز سوداگریزې سیمې تفصیلي او د جاني خپلو ستراتیژیک پلانونه منظور شول

او داسې نورې سیمې په نښه شوي دي.

محترم محمد جواد پیکار په ورته وخت کې د پکتیکا ولایت د جاني خپلو ولسوالي ستراتیژیک پلان هم منظور کړ.

د دغه پلان د سروې چارې تېر کال پیل شوې چې د تعلیمي، مذهبي، روغتیايي، اداري، ورزشي، تفریحي او صنعتي سیمو پر لړلو سربېره شني سیمې هم په کې په نښه شوي دي.

د یادوني ده چې د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزیر محترم محمد جواد پیکار شاوخوا دوه اوونۍ وړاندې د پکتیکا ولایت د مرکز ښرنې ښار ستراتیژیک اصلاحي انکشافی پلان هم منظور کړی و.

د ښار جوړولو او ځمکو سرپرست وزیر محترم محمد جواد پیکار د پکتیکا له والي محترم مجیب الرحمان ځمکنی سره د کتنې په څنډه کې د پکتیکا ولایت لپاره دوه تفصیلي او ستراتیژیک پلانونه منظور کړل.

له دغو دوو پلانونو څخه یو هغه د ارگون ولسوالي د مرکز سوداگریزې سیمې تفصیلي پلان دی چې پر څه باندې ۴۰۰ جریبه ځمکه باندې د جمهوري ریاست عالی مقام د ۱۰۱۱ شمېرې حکم او په ۱۳۹۳ کال د وزیرانو شورا د شپږمې مصوبې پر اساس جوړ شوی دی.

په یاد پلان کې چې د ارگون ولسوالي د ستراتیژیک پلان په رڼا کې جوړ شوی دی، سوداگریزې سیمې، د تېلو او نفتي موادو د تېلو ټانک

- د عالی صنعت سوداګري او د هغه اړوند فعالیتونو وده، د کاري فرصتونو رامنځته کول او په هېواد کې د فقر او بیکاری کچې را ټیټول
- صنعتي فعالیتونو، د عالی تولیدوونکو او صنعت گرو ته د مناسب چاپیریال جوړول او د پایداره انکشاف په موخه صنعت گرو او تولیدوونکو ته د اوسېدو وړ ځای برابرول
- د عالی صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه اوس مهال د عالی په څلورو صنعتي او هستوګنیزو ښارګوټو کار کوي.
- د دې پروژې تر پوښنې لاندې سیمې په لاندې ډول دي:
- په بلخ ولایت کې د دوراهي حیرتان د عالی صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه
- په کندز ولایت کې د عسقلان دښتې د عالی صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه
- د ننگرهار ولایت په بهسود ولسوالۍ کې د قاسم اباد د عالی صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه
- د کابل ولایت د شکر درې ولسوالۍ د عالی صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه

تفصیل:

- ۱ - په بلخ ولایت کې د دوراهي حیرتان د عالی صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه
- په بلخ ولایت کې د دوراهي حیرتان د عالی صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژې د ډیزاین او څېړنو کار چې د توپوګرافي سروې او تفصیلي پلان ډیزاین، بستر جوړونه، ساب بیس، بیس کورس، ویالې او د سړکونو اسفالت، د اوبو رسولو او کانالیزاسیون شبکې ډیزاین، څېړنیزې څاه ګانې، د ابو زېرمې، د ژورې څاه کېنډل، د زیربنايي

ودانیو د خاورې لاپراتوار او د داخلي برېښنا شبکې کارونه پکې شامل دي سل په سلو کې بشپړ شوي دي. همداراز د فاضلاب د تصفیې خونې د ډیزاینې ۹۵ سلنه کار بشپړ شوی او د اړتیا وړ ودانیو د ډیزاینې او طرحې کارونه چې جامع جومات، مدرسه او دارالحفاظ، وړکتون، مارکیټ، بانک، پوست خونه، سوداګریز بلاکونه، د فاتحې سالون، کتابتون او داسې نورې برخې پکې شاملې دي بشپړ شوي دي.

۲ - په کندز ولایت کې د عسقلان دښتې د عالیو صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه

همداراز په کندز ولایت کې د عسقلان دښتې د عالیو صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژې د څېړنو او ډیزاینې کار چې د توپوګرافي سروې او تفصیلي پلان ډیزاین، بستر جوړونه، ساب بیس، بیس کور او د ویالو اوسړکونو اسفالت، د کانالیزاسیون او اوبو رسولو شبکې ډیزاین، څېړنیزه څاه، د جیوفزیک څېړنو، د بنسټیزو ودانیو د خاورې لاپراتوار او د داخلي برېښنا شبکې پکې شاملې دي کارونه پرمخ تللي او د ابو زېرمو د ډیزاین کار یې بشپړ شوی دی.

په دې ترتیب د دې ښارګوټي د تصفیې خونې د ډیزاین دیرش سلنه کار بشپړ شوی دی. همداراز د دې ښارګوټي په جومات، مدرسې او دارالحفاظ، وړکتون، مارکیټ، بانک، پوست خونې، سوداګریزو بلاکونو، فاتحې سالون او کتابتون باندې کار روان دی.

۳ - د ننگرهار ولایت په بهسود ولسوالۍ کې د قاسم اباد د عالیو صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه

د ننگرهار ولایت په بهسود ولسوالۍ کې د قاسم اباد د غالیو په صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي کې د توپوګرافي سروې او د تفصیلي پلان ډیزاني، بستر جوړونې، ساب بیس، د سړک ویالې، څېړنیزه څاه، ابو رسولو شبکې، کانالیزاسیون، د بنسټیزو ودانیو د خاورې لابراتوار او د داخلي برېښنا شبکې کارونه بشپړ شوي دي.

د دې ترڅنګ، د قیر سړک ډیزاین او د فاضلاب تصفیه خونې ایتیا سلنه کار او د ژورې څاه شل سلنه کار بشپړ شوی دی.

۴- د کابل ولایت د شکر درې ولسوالۍ د غالیو صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي پروژه

د دې پروژې د سروې او ډیزاني کار چې د توپوګرافي سروې، تفصیلي پلان، د سړک اسفالت لپاره بستر جوړونه، څېړنیزه څاه او د بنسټیزو ودانیو د خاورې لابراتوار، ساب بیس او بیس کور پکې شامل دي سلو په سلو کې بشپړ شوي دي او په پاتې برخو یې هم کار روان دی.

د غالیو اوبدونکو څلور صنعتي او هستوګنیز ښارګوټي چې پورته یې یادونه وشوه، ۹۳۳۹ بابه هستوګنیزې حویلی لرونکې نمرې او ۲۶۹۰ بابه هستوګنیز پنځه پوریزه بلاکونه لري چې په تخمینی ډول د دولس زره کورنیو ظرفیت لري. په دې ترتیب دا ښارګوټي د ۹۰ زره کسانو د اوسېدو ظرفیت لري.

سوداګریز مرکزونه

د دې ښارګوټي جوړېدل نه یواځې چې د مسکن په برخه کې د صنعت کارانو ستونزه حل کړې، بلکه په دې ښارګوټي تولیدونکې او پروسس شوي غالیو لپاره یو مناسب ادرس پیدا شوی ترڅنګ یې د هېواد په

شمالي ولایاتونو کې د تولید شوې غالی اړتیاوې، د غالی لومړني موادو برابرول او د هغه د صنعتي مرحلو پروسس او د سوداګرۍ او د بازار موندونې ښه زمینه هم برابروي خو د نړۍ له ګوټ ګوټ څخه پیرېدونکي وکولای شي د خپلې اړتیا وړ غالی وپیري.

دا ښارګوټي همداراز د سوداګریزو مرکزونو، زېرمو، نندارتونونو او داسې نورو اسانتیاوو په درلودلو سره د پیرېدونکو د جذب لامل کېږي. د هېواد د غالیو صنعتي او هستوګنیز ښارګوټو تولیدي مرکزونه چمتو دي خو د غالیو د اړتیا وړ لومړني توکي ګاونډیو ولایتونو ته واستوي او همداراز د دې ولایتونو د تولید شوې غالی صنعتي پروسس ته هم زمینه مساعده کړي او ان د اړتیا په صورت کې به په دې برخه کې د ګاونډیو هېوادونو ضرورتونه هم رفع کړي.

صنعتي مرکزونه

د غالیو اوبدونکو صنعتي او هستوګنیز څلور ښارګوټي د لږترلږه ۷۰۰ بابه کوچنیو، منځنیو او لویو فابریکو په درلودلو سره، د غالیو تولید او پروسس زمینه به لوړه کړي.

د تولیدي نندارتونونو ترڅنګ، د پشم پروسس ځایونه او همداراز د موادو زېرمې هم لري.

اقتصادي وده او د کاري زمینې برابرول

له ګاونډیو هېوادونو د غالیو اوبدونکو او صنعت ګرو کېدوالو له بېرته راستنېدو سره، په هېواد کې د غالیو تولید او صادرات خورا وده کړې او دا ښارګوټي کولای شي یوه لویه انساني نیرو ته د کار زمینه هم برابره کړي.

شهر کابل از منظر معماری و بافت شهری

پوهنیار عبدالرقيب اکليل، استاد فاکولته انجینیری پوهنتون پولی تخنیک کابل

مقدمه:

همان گونه که افغانستان جریان‌های متعدد و تحولات را در سده‌های اخیر تجربه نموده، از سبک‌های معماری و روش‌های شهرسازی گوناگون در مقاطع مختلف زمانی نیز استفاده صورت گرفته است. سبک‌های معماری کلاسیک که از عناصر برگرفته از معماری دوران کلاسیک روم و یونان که اکثر این سبک‌های معماری پس از رنسانس در اروپا استفاده شده، می‌توانند معماری کلاسیک محسوب شوند و در قرن نوزدهم به کابل رسید. از آن قبل، گونه‌های معماری اسلامی از مکتب‌های خراسانی، ترکی و همچنان معماری سنتی و جود داشت که همه با هم تلفیق شده و در واقع اصالت هر سبک در نفس خودش از بین رفته و در جو شهری شهرهای افغانستان

قرائت‌ها و ادعاهای نادرست و مبهم را به نام سبک افغانی ایجاد نموده است.

به طور مثال بیشتر بناها مانند کاخ‌ها، معبدها و مناره‌های آواخر قرن نوزدهم در کابل به همین سبک اعمار شدند، اما بعدها شهرسازی مدرن بدون رعایت شرایط خاص منطقه وارد حوزه شهرسازی اسلامی که متأثر از شیوه‌های معماری اروپایی (رنسانس شرقی) و هندی گردیده بود، همچنان به آن اضافه شد. این شیوه معماری نا آشنا و جدید بوده و هیچگونه مشترکات فرهنگی و اجتماعی با جغرافیای این خطه نداشت که در آغاز مورد علاقه و استفاده مردم قرار نگرفته، اما بعدها با تغییرات اندک و تحولات شرایط آهسته آهسته مورد بهره‌برداری قرار گرفت و یک ریتم ناموزون را در فضای شهری

شهرها به خصوص شهر کابل به وجود آورد و تا امروز هماهنگی درست بین این سبک‌ها به وجود نیامده است.

در کل می‌توان مدعی شد که کابل تا سال ۲۰۰۱ محصول معماری سنتی و سبک‌های دست‌کاری شده معماری کلاسیک، معماری اسلامی و مدرن بود که در دهه پسین گونه‌های از معماری پسا مدرن نیز، کارشناسی نشده به آن اضافه شد. هر سبک در یک زمانی در اوج کاربرد قرار داشته و در گذر زمان نشانه و نمونه‌های مختلفی از خود به جا مانده است.

هر جنبش و حرکت معماری و شهرسازی در جهان رابطه جدید بین شهروندان و محیط زیست را از طریق استفاده‌های متفاوت از نمادها، طرح‌ها و مواد ساختمانی به وجود می‌آورد. بنابراین، دانستن این سلسله مراتب از شروع تا به حال یک نیاز است و مطالعات و تحقیقات بیشتر در زمینه می‌تواند بسیاری از گره‌ها را باز و اذهان عامه را روشن سازد. در این بخش انکشاف شهر کابل را از زمانی که برای بار آخر به حیث پایتخت انتخاب شد؛ تا سال ۲۰۰۱ مطالعه می‌کنیم.

توسعه شهر کابل بین سال‌های (۱۷۷۵ تا ۲۰۰۱)

کابل که نفوس آن در بین سال‌های ۱۷۰۰ تا ۱۷۷۵ به ده هزار نفر می‌رسید، ثبات و رونق اقتصادی نسبی خود را برای مدت کوتاه در دوره حکومت تیمورشاه، پسر احمد شاه درانی دوباره به دست آورد.

تیمورشاه به خاطر نفوذ زمینداران، کابل را پایتخت حکومت خود انتخاب کرد. موصوف زمین‌ها و باغ‌های اطراف بالا حصار را به حیث پایگاه سلطنتی، باغ‌های شاهی و دفاتر اداری اختصاص داد و قسمت‌های از شهر کهنه و بخش‌های جنوب رودخانه کابل را برای کارمندان دولتی و قسمت‌های را هم در میان افراد خود تقسیم نمود تا هر یک به میل خود منازل رهائشی، مهمانخانه، خانقاه‌ها، حمام، کاروانسرا، مسافرخانه، اشترخانه، چراگاه، قلعه و باغ‌ها بسازند و آرام و مرفه زندگی کنند.

ساخت و ساز نظر به خصوصیات قبیلوی و باورهای سنتی با سلیقه‌های فیودالی ادامه پیدا کرد، طوری که بهترین خانه‌ها و منازل شهر در تمام محلات از سرداران قومی، مستوفیان و شهزاده‌گان در آن زمان بود. قسمت زیاد باغ‌های قدیمی که از گل‌باغ و لندر امروزی در غرب کابل شروع شده و به صورت به هم پیوسته در امتداد غربی کوه شیر دروازه، تنگانه دهمزنگ، شهر کهنه (چنداول که در آن زمان بخش مهم شهر را تشکیل می‌داد) را که تا غرب بالا حصار ادامه داشت، از بین برد که در نتیجه هسته تاریخی کابل از بالا حصار پافراتر گذاشته و شهر به ناحیه‌ها و گذرهای چون قاضی فیض الله، شمع ریزها، مراد خانی، علی رضا خان، دیوان بیگی، کوچه عمله‌ها، سردار جان خان، سراجی، آهنگری، تیل خانه، سمت خانه وغیره که بیشتر آنان تا امروز باقی مانده اند، تقسیم بندی گردید. در این تقسیمات نهرها و جوی‌های متعدد هم اعمار شد که اکثر آن بالای اراضی مربوط خونین و سران قوم جریان داشت و به اساس سلیقه‌های فردی تقسیم شد که چالش‌ها و مشکلات بعدی را به شهروندان کابل به وجود آورد.

با انتقال مرکز قدرت از قندهار به کابل بر علاوه خانواده سلطنتی، افراد زیاد از ولایت‌های دیگر خاصاً قندهار در کابل مسکن گزین شدند. محله‌های مسکونی بدون ساختارهای علمی و پیشرفته شهری به شکل خودسر شکل گرفت که در کل هیچ نشانی از حاکمیت

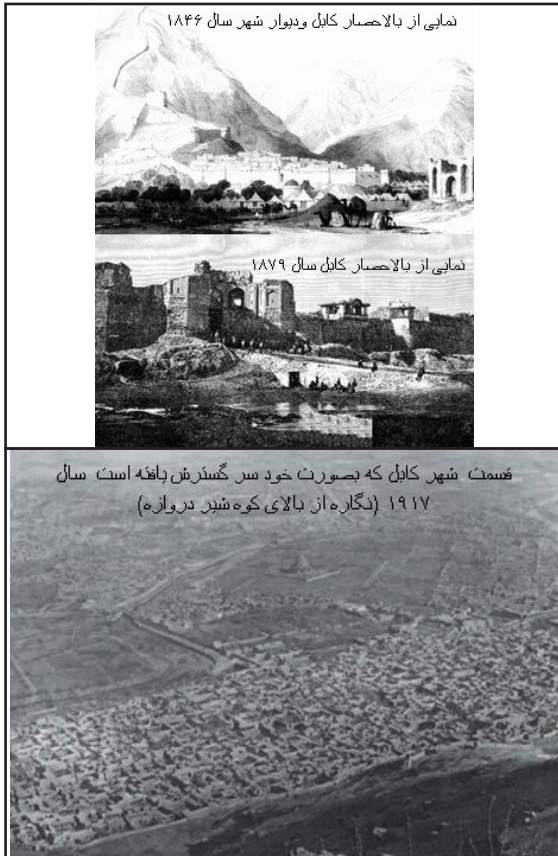
قدرت نظامی از بُعد ساختاری به چشم نمی‌خورد و تدابیر دفاعی تنها مختص به قلعه‌های بود که همه این‌ها انعکاسی است از حاکمیت قدرت در یک حوزه کوچک. نفوس شهر تا سال ۱۸۷۸ به ۷۰۰۰ تن رسید که رشد سریع را نشان می‌داد و مرکز شهر تقریباً به ۱۸۰ هکتار زمین گسترش پیدا کرد و شهر به مرکز بازرگانی انکشاف یافت.

سیمای معماری سنتی تعمیرات مسکونی

معماری در یک شهر، بیان فزیک اندیشه‌ها و آرزوهای ساکنان آن است. هویت مهندسی تعمیرات مسکونی در گذشته‌ها در کابل طوری بود که مواد آن از خشت خام، خشت‌های سنگی با پوشش از چوب که در یک منزل، دو منزل و حتی سه منزل ساخته می‌شد. خانه‌ها در بین احاطه و یا چهار دیواری موقعیت داشته که تنها یک راه دخیلی داشت و این نگرش بیشتر از شهرها و قلعه‌های نظامی الهام گرفته شده بود. خم و پیچ کوچه‌های باریک آن باعث روابط اجتماعی تنگاتنگ و محبت بیشتر میان ساکنین آن گردیده بود. حس تعلق به مکان به مثابه ملکیت فردی در محله‌ها جا گرفته بود. کوچه‌ها و پس کوچه‌های شهر طوری ساخته شده بود که بیگانه‌ها جرات داخل شدن به محلات را نداشته باشند و یک سیمای مغلق و به هم پیوسته را ایجاد نموده بود که عابرین بیگانه راه خود را گم می‌کردند. عوامل اصلی سیمای شهر قابل تشخیص بود، شبکه آبروهای سطحی راه و لبه را در ساحه تشکیل داده که به گونه مسلسل در تقاطع با هم‌دیگر الی نقطه واریزه (دریای کابل و خندق‌های کوچک موسمی) باهم وصل گردیده بود و شبکه مواصلاتی، استفاده از تقاطع‌های نا هم‌جوار بود که سبب عدم امتداد خیابان‌ها می‌شد. در واقع در مغایرت با سبک مدرن احداث شده و اساساً به منظور تسهیلات دفاعی ساخته شده بود. (بعدها این محله‌ها بزرگ‌ترین کمین‌گاه و نقاط ضعف برای گروه‌های متخاصم بوده است) زیرا فرار در این محله‌ها با مشکل رو برو می‌شد و از بُعد پلان گذاری؛ فضای متنوع را ایجاد نموده بود.

باشنده‌گان محله‌ها توجه خاصی در قسمت ساحات عامه و راه‌های عمومی و همچنان احاطه داخلی (چهار دیواری) داشتند. خانه‌ها با یک حویلی بزرگ و نماها عموماً از چوب که با نقش و نگارها (کار دست) تزئین شده بود، ساخته می‌شد. دروازه‌های کندن کاری شده و روزنه‌های رواقی و ساده از پارچه‌های کوچک و ظریف چوبی با مهارت خاص با هم پیوست گردیده بود که از شهکاری‌های معماری و صنعت آن زمان محسوب می‌شد. همچنان سقف اتاق‌ها همه گچ کاری و پر از گل و برگ بود، فضای داخلی بسیار دلچسب به نظر می‌رسید و به گمان غالب فضای داخلی اتاق‌ها از شیوه‌های هنری هندی اقتباس می‌گردید و از فضای باز (حویلی) جهت کشاورزی و مالدارانی و همچنان فضا‌های سبز و باغ‌ها استفاده می‌نمودند.

کمک متخصصین انگلیسی و روسی، تغییرات در بسیاری از بخش‌ها به وجود آمد. بر علاوه از اعمار ساختمان ارگ شاهی، ساختمان‌های چون دستگاه رادیو، قصر دلکشا، قصر گلخانه، قصر سلام خانه، قصر باغ بالا، قصر وزارت خارجه، قصر چهلستون، مسجد عیدگاه، مسجد پل خشتی، سلام خانه پغمان، عمارت مهتاب قلعه، برج شهرارا و برخی از قاغوش‌های نظامی در شهر کابل اعمار گردید و در دامنه کوه آسمایی و شیر دروازه یک کارخانه مهمات که اولین مجتمع صنعتی در کابل بود، ساخته شد.

همچنان برای اولین بار به صورت اجباری و غیر تخصصی معماری اسلامی و سنتی با معماری اروپایی (کلاسیک نوین) و معماری مدرن در هم آمیخت. قصر دلکشا، قصر گلخانه، مسجد عیدگاه، مسجد پل خشتی، سلام خانه پغمان به سبک معماری اسلامی و متباقی ساختمان‌ها به سبک معماری مدرن اعمار گردید. دیدگاه واحد در طرح ساختمان‌ها و جود نداشته و ساختمان‌ها به اساس تفکر معماران انگلیسی و روسی ساخته شد، اما گرایش بیشتر به معماری سبک هند بریتانیایی بود و در معماری بومی و سنتی یکبار دیگر نقش معماری مغلی برجسته گردید.

تحول شگرف و عظیم در بُعد ساختارهای اجتماعی در این زمان نیز به وجود آمد که می‌توان در شهر چهار ویژگی برجسته را به و ضوح دید.

۱. پذیرفتن مقوله تفاوت میان انسان‌ها، تقسیم بندی طبقات اجتماعی.
۲. پیشبرد شغل یا حرفه مشخص توسط افراد به صورت مدام‌العمر انجام شده که خود بیانگر نظام سلسله مراتب و طبقه بندی اجتماعی است.

در واقع اگر نگاه ژرف بر شبکه کاری روی چوب و حک نمودن آیات قرآن و یا نوشتن شعر داشته باشیم، می‌یابیم که مهندسان آن زمان در پی آمیختن شعر، فرهنگ و ادب والای که در منطقه حاکم بود، با کتیبه‌های دوران هخامنشی‌ها، سر ستون‌های دوره‌ی بی و معماری مصر باستان به گونه خلاقانه بود که مسلماً با هنر نمایی شان آثار گهرباری را در معماری این خطه به ارمغان آمد. کارهای معماری، شهرسازی و زیر ساخت‌های اقتصادی در کابل بعد از درهم شکستن حکومت مغلی‌ها به طور کامل عوض گردید. بسیاری از ارزش‌های تاریخی، آیده‌ها و ساحات باستانی در اثر جنگ‌های خانگی نواده‌گان سدوزایی و بارکزیایی‌ها بر سر قدرت، با کمک و مداخله دولت استعماری بریتانیا شدیداً آسیب دید و از بین رفت. بازار مشهور چارچته کابل که از آثار علیمردان خان، والی کابل بود که در عهد شهاب الدین محمد شاه جهان به سبک معماری رومی بنا گردیده و از شاهکارهای عصر خویش به شمار می‌رفت. فضای داخلی آن همه کندن کاری و آئینه بندان بوده و دارای روشنی و سیستم سرما و گرمای کاملاً طبیعی بوده و به گونه از آلودگی فضای داخل بازار جلوگیری می‌کرد. در حقیقت همانند بازارهای سر پوشیده که امروز به شکل مدرن در تمام شهرهای جاپان اعمار شده، ساخته شده بود. کارکرد بازار چارچته کابل با بازارهای سر پوشیده جهان امروز کاملاً مشابه بود. بازار چارچته کابل محل داد و ستد، مرکز بزرگ اقتصادی شهر، دارای قوه جذب بلند شهری از لحاظ اجتماعی و اقتصادی و همچنان شریان اصلی شهر برای عابرین از یک سمت به سمت دیگر و به اصطلاح کویچ لنج، گره و نشانه سیمای شهر را تشکیل می‌داد. کوتاه‌ترین راه بین شمال و جنوب، شرق و غرب شهر بود، اما در سال ۱۸۴۲ م نابود گردید. بالا حصار که هسته مرکزی بسیاری از جنگ‌ها در طول تاریخ بود و در تاریخ کهن پایتخت منطقه بوده، در جریان بیش از هزار سال، بارها متروک و منهدم شده‌است، اما در طرح اولیه آن هیچگاه تغییری رونما نگردیده است. این بنا در سال ۱۸۸۰ م نیز منفجر گردید.

دیوارهای مستحکم و پایدار شهر در مقابل حملات مختلف متجاوزین مقاومت نموده و تا عهد تیمورشاه استوار ماند. هرچند کوه‌ها و رودخانه کابل، شهر را به محله‌های کوچک‌تری تقسیم کرد، اما حصارها و دژهای که در نقاطی از شهر به منظور مدیریت بهتر قلمرو بنا گردیده بود، رفته رفته به اثر جنگ‌های داخلی و بی توجهی دولت‌ها از بین رفت که نشانه‌های آن در بلندی کوه‌ها تا امروز نمایان است.

سده پسون و آغاز فصل جدید معماری در شهر کابل

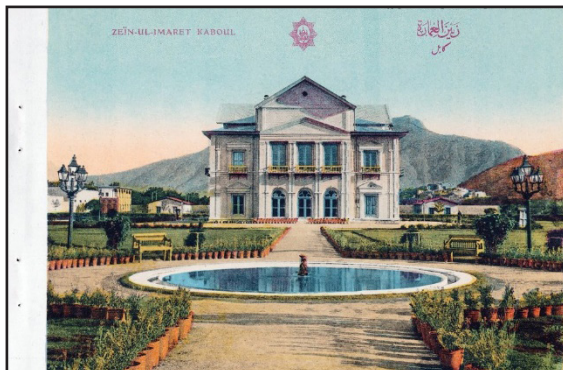
همزمان با تعیین قلمرو افغانستان معاصر در زمان عبدالرحمان خان، مرحله تازه از اصلاحات اقتصادی آغاز گردید. سلطنت کابل که به حیث مرکز مهم سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور نقش مهمی را در بسج سازی مردم کشور برای مبارزه علیه استعمارگران انگلیس ایفا نموده بود. پس از آن شهر مکانی با تراکم جمعیت نسبتاً بیشتر به مرکز سیاسی و اداری مبدل گردید.

با از بین رفتن بالا حصار عبدالرحمان خان امر ساخت کاخ ارگ شاهی در شمال رودخانه کابل را داد. در این دوره که تحولات در سرتاسر جهان در تمام عرصه‌ها به وجود آمده بود، در کابل نیز با

شواهد آن موجود است، سبب پیچیده‌گی در روابط فعلی گردیده، و قضایان و محررین حکومتی که در هر ولسوالی کابل و سایر ولایات نقش کلیدی را در این زمینه ایفا نمودند، آنچه شدیداً روند شهرسازی پایدار امروزی را نیز به چالش کشیده است. قسمتی از زمین‌ها برای کاربری اداری نیز اختصاص داده شد.

در سال ۱۹۱۹ و دوره پادشاهی غازی شاه امان الله خان، برای نخستین بار شاروالی کابل به نام مدیریت بلدیة به وجود آمد. از این که ارگ شاهی به اساس تفکر معماری، معماران روسیه تزاری و انگلیس ساخته شده بود، غازی شاه امان الله خان تصمیم گرفت تا مرکز اداری کشور، به ساحه سرآسیاب چهاردهی (دارالامان) در شش کیلو متری جنوب غرب شهر کهنه کابل که از لحاظ زون بندی شهری دارای آب و هوای مساعدتر برای زنده‌گی کردن را داشت، انتقال دهد. درختان متنوع در شادابی و سرسبزی چهاردهی زمین سهم بسزایی داشت.

منطقه چهاردهی بسیار شاداب و اهالی آن زراعت پیشه بودند. چهاردهی از چهار سمت با کوه‌ها احاطه گردیده و این وادی به قدری سرسبز و شاداب بود که ساحات دارای اشجار با سایر ساحات قابل تفکیک نبود و تمام قسمت‌های آن به شکل یک قطعه باغ بسیار بزرگ به نظر می‌رسید.

در گوشه شمال شرقی این وادی شاداب، باغ بابر شاه، در شرق باغ چهل ستون و در جنوب شرق باغ‌های معروف و خوش آب و هوای گل‌باغ موقعیت داشته و از همینرو، طراحان از سایر نقاط کشور و مهندسان از کشور آلمان و فرانسه به کابل فراخوانده شدند و برخی ساختمان‌های اداری دارالامان را بر روی همین مفکوره احداث کردند. در بالای یک تپه قصر دارالامان توسط مهندس آلمانی به نام

۳. قربانی زنده‌گی شهروندی در مقابل شهر، یعنی شهر و ساختارهای آن مهم‌تر از شهروند است.

۴. دیدگاه مبتنی بر یک استبداد مطلق یعنی اصول انحصاری برای ویژه‌گی‌های هندسی که می‌توان به نحو به تقسیمات کاربری اراضی اشاره کرد. (جابجایی ارگ شاهی در یک مکان خاص و...) هر چند مرحله انتقال مقر حکومت از بالاحصار به داخل شهر از سال ۱۸۷۸ م تا ۱۹۱۹ م صورت گرفت، اما عمدتاً با موجودیت دریای کابل و شهر موجوده گسترش یافته و نیز به گونه خطی با بافت شطرنجی در آن زمان شکل گرفت.

دیوارها برای توسعه شهر از شمال و جنوب به اساس اصول هندسی و یک درک جدید برچیده شد که امروز قسمتی از آن دیوار مستحکم شهر کابل که در قرن پنجم میلادی از طرف کابل شاهان اعمار گردیده بود، تنها در حصه گذرگاه و بالاحصار کابل باقی مانده است. دیوارهای بلند اطراف ساختمان‌ها نیز اهمیت خود را از دست داده و از یک سبک جدید مهندسی، الهام گرفته از سبک معماری اروپایی غربی وارد کابل گردید. استفاده معاصر از معماری سنتی با مواد ساختمانی جدید به وجود آمد و توجه بیشتر به خارج از ساختمان نیز صورت گرفت. نماها با پیش برآمده‌گی‌ها در ساختمان به استقامت باغ، مجهز با چشمه‌ها بود. از راه روهای تاق دار که نوعی از مهندسی منحصر به آسیای میانه بود و در آثار معماری دوره بابر نیز دیده می‌شد، کار گرفته شد.

در تعمیرهای رهائشی از نقشه‌های مربعی، ساده و یک منزله که شامل گنبد مرکزی، سالون عمومی هشت ضلعی با اتاق‌های مربعی، هر کتج آن با راه روهای که اطراف آن را ستون‌ها تشکیل می‌داد، استفاده به عمل آمد. این نحو نگرش بیشتر از سبک معماری بخارایی اقتباس گردیده بود.

گسترش شهر در دو دهه اول سال‌های ۱۹۰۰

با به قدرت رسیدن حبیب الله خان (۱۹۱۰ م) پس از پدرش، سیاست‌های تک معماری دوره قبلی در امور شهرسازی ادامه پیدا کرد. وسعت شهر به ۴۰۰ هکتار زمین و نفوس آن به ۶۵۰۰۰ تن می‌رسید. در این زمان توجه بیشتر به سبک مهندسی هند بریتانیایی معطوف شد که در واقع میزان رشد ساخت و ساز نسبت به دوره قبلی کاهش یافت و به گونه فعالیت‌های روسیه تزار نیز متوقف گردید. در این دوره از پوشش‌های مایل بیشتر استفاده صورت می‌گرفت و برخی از اصلاحات شهری و مدنی در کابل همانند اعمار فابریکه پشمینه بافی، تأسیس شرکت‌های بازرگانی، اعمار نخستین شفاخانه، تمدید شبکه آبرسانی از پغمان به کابل و اعمار مکتب حبیبیه در این وقت عملی گردید. تغییر در وسعت، وضعیت اقتصادی، میزان اشتغال و قشر بندی اجتماعی، چگونگی بهره‌گیری از نهادهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی و همچنان پیچیده‌گی فعالیت‌ها نسبت به درجه روابط و مناسبات، از شاخص‌های بودند که شهر کابل را از روستاها و ولایت‌های دیگر آهسته آهسته مجزا می‌ساخت.

نحوه توزیع زمین در دوره امیر حبیب الله خان

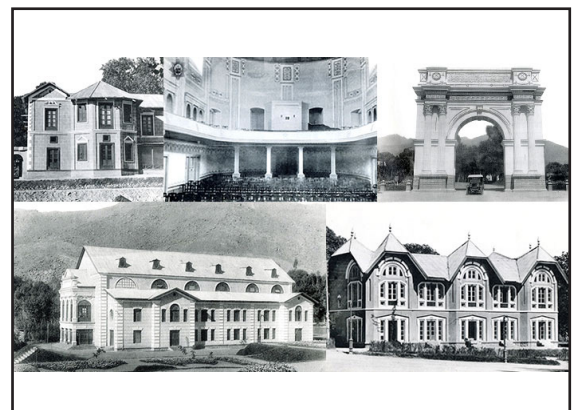
در کنار توسعه شهر که فرصت خوبی را برای بسترسازی مناسب بر تصاحب زمین‌ها به وجود آورد و ریشه‌های بی نظمی در موضوع ملکیت زمین از همین دوره آغاز گردید.

اعطای زمین‌های مردم کابل از طریق صدور فرامین و احکام که

آرتل طرح و دیزاین شد و در تپه تاج بیک، کاخ دیگری اعمار گردید که مردم در آنجا از قبل سکونت داشتند. بنابر روایاتی، بخش اعظم آن ملکیت شخصی باشندهگان آن محل بود.

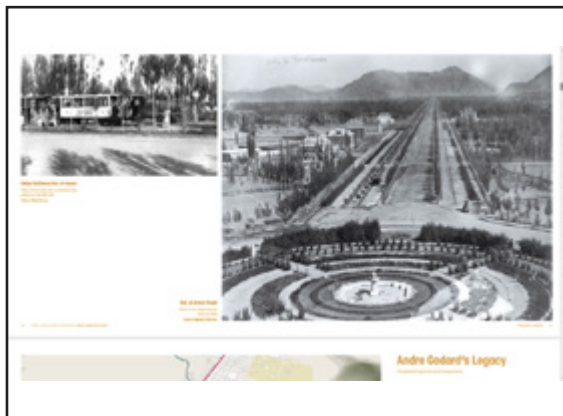

اطراف دارالامان به کارته‌ها تقسیم گردید. کارته از واژه آلمانی کورتل که به انگلیسی کوارتر گفته می‌شود، گرفته شده و معنای اسکنه که همانا معنای اقامتگاه و محله مسکونی را می‌دهد، وارد ادبیات تخصصی شهری ما در این زمان گردید. خط واگن برقی برای اتصال شهر کهنه با شهر جدید گذاشته شد که با این تغییر مثبت، ضرورت برای گسترش جاده‌ها با روی کار آمدن وسایل حمل و نقل به میان آمد. پل آرتل اولین پل بالای دریای کابل از خشت سنگی اعمار گردید و اردوگاه سابق بریتانیا در قرن نوزدهم به اولین میدان هوایی کابل مبدل شد. این شروع کمزنگ شدن معماری سنتی و معماری اسلامی از کشور در قسمت ساختمان‌های رهائشی و اداری بود و معماری سنتی و اسلامی تنها به اماکن مذهبی محدود گردید.

مقررات ساختمانی برای اولین بار معرفی شد و متخصصین شهرسازی جهت برنامه ریزی شهری استخدام شدند. مدیریت بلدی به ریاست بلدی ارتقاء کرد و نظام نامه مخصوصی را به نشر رساند. تعمیری به نام عین‌العماره و در جای هم به نام زمین‌العماره آمده است که در ایتالیا به سبک مهندسی رنسانس ساخته شده بود و در محوطه ارگ شاهی اعمار گردید. برعلاوه از تزئینات مربوط به مهندسی گوتیک که در فرا نسه بیشتر مروج بود، به گونه ابتدایی نیز استفاده گردید. یکی دیگر از تغییراتی که متخصصین انگلیسی خواستار آن بودند، انتقال ارگ شاهی در ۲۰ کیلو متری پغمان بود. در ورودی دره پغمان به مناسبت بزرگداشت از استقلال بنایی به نام تاق ظفر ساخته شد که شبیه بنای در شهر پاریس است. از آن پس تمام وابستهگان شاه

نیز درصدد ساخت خانه‌ها، شبیه خانه‌های اروپایی در حومه ساحات و باغ‌های عمومی شدند.

از ساختمان‌های عام‌المنفعه می‌توان از یک مسجد، نمایشگاه با محل موسیقی، شفاخانه و کتابخانه نام برد. با وجودی که تعداد زیادی از مهندسان از کشورهای مختلف مانند فرانسه، آلمان، ایتالیا، ترکیه و سایر ممالک به ولسوالی پغمان ولایت کابل سرازیر شدند، اما هیچ گام عملی، جزء اعمار بناهای یادشده برداشته نشد. در این دوره رشد سالانه نفوس به ۳,۷ درصد و جمعیت شهر به نود هزار تن می‌رسید. برج‌ها و مناره‌ها از لحاظ تاریخی دو پدیده هستند که قدمت آن به قبل از اسلام بر می‌گردد. ابتداء مناره را برای راهنمایی مسافران می‌ساختند و در آن آتش روشن می‌کردند تا به این وسیله مسافران راه را از بی راهه تشخیص دهند، اما بعدها از مهم‌ترین نمادهای مهندسی اسلامی گردید که در معبدها و مقابر از آن استفاده می‌گردید. به طور مثال در کشورهای اسلامی معمولاً سر آن را کمانی ویا بیضوی می‌سازند، اما در کشورهای مسیحی سر آن را تیز و مانند یک مخروط شکل می‌دهند که در مناره‌های ساخته شده کابل از هر دو نوع استفاده شده است. اکثر این مناره‌ها به پاس یادبود از قهرمانان راه آزادی و وفاداری دولتمردان وقت اعمار شده، مانند مناره‌های نجات، دهمزنگ (عبدالوکیل خان)، علم و جهل، اسقلال، سپاهی گمنام، کابل و غیره که ساخت ساز آن از دوره عبدالرحمان خان شروع و تا آغاز دوره جمهوری در حدود نیم قرن زمان برده است.

نحوه توزیع زمین در دوره غازي شاه امان الله خان

دوره غازي شاه امان الله را می‌توان دوره صدور فرامین، قوانین، فصلنامه‌ها و نظامنامه‌ها نامید، زیرا در این دوره بر علاوه از بخش‌های سیاسی اقتصادی و مدنی، فرامین و نظامنامه‌های زیاد در امور انکشاف شهری نیز صادر گردید که از نظامنامه فروش املاک سرکاری، نظامنامه ناقلین به سمت قطن، نظامنامه اداره مساکین، نظامنامه تقسیمات ملکیه افغانستان، نظامنامه تعمیرات دولت، نظامنامه ابنیه شهر دارالامان و نظامنامه بلدی و غیره نام برد. در سال ۱۹۲۲ میلادی اولین قانون ساختمانی و یا نظام نامه ساخته شد. در این نظام نامه همه برای ساختن بناها تشویق می‌شدند، چنانچه در این نظام نامه آمده است به کسانی که در مدت یک سال خانه، مطابق معیارات ساختمانی بسازد، زمین برایش رایگان داده می‌شود و به اصطلاح امروزی اعانه‌های (subsidies) زیادی جهت تشویق شهروندان برای آبادی داده شد.

قسمت از شهر نو بین سالهای ۱۹۳۰

بر علاوه که شهر به سوی پیشرفت سوق داده نشد، ترس و وحشت در روند شهرسازی و شهرنشینی به وجود آمد که باعث بن بست در امور شهرسازی گردید. بیشتر زمین‌های دولتی غصب شد. املاک شاهی و بیشترین ملکیت شهروندان به افراد وفادار به شاه که در رسیدن به قدرت به او کمک نموده بودند، تقسیم شد. پراکنده‌گی در شهر بیشتر شد و برخی ساحات به صورت خودسر اعمار گردید که بخشی از آن، ساحات غیر پلانی امروزی را تشکیل می‌دهد.

محمد نادر شاه یک ضربه محکم بر انکشاف شهر، با ملغی ساختن کار امتداد شهر دارالامان که یکی از بهترین و بزرگ‌ترین پروژه‌ها در تاریخ شهرسازی کابل محسوب می‌شد وارد نمود که تا امروز این ساحه به همین حالت باقی مانده و بیشتر قسمت‌های آن به مرور زمان غیرپلانی اعمار گردید. در کابل جمعیت از یکصد هزار به یکصد و چهل هزار افزایش یافت و هجوم مردم از اطراف به سوی کابل بیشتر گردید.

در دوره محمد ظاهر شاه (۱۹۳۳ تا ۱۹۷۳ م) که مدت ۴۰ سال را دربر گرفت، پلان خاص عمرانی وجود نداشت. در همین سال ریاست بلدیه کابل به شاروالی کابل تغییر نام کرد، در زمان صدارت سردار محمد داود خان، تلاش شد تا روابط با اتحاد جماهیر شوروی تقویت یابد و برنامه‌های عمرانی، اقتصادی و انکشافی شهر کابل با کمک و همکاری شوروی‌ها دوباره از سر گرفته شد. مخصوصاً در زمان ریاست جمهوری سردار محمد داود خان بعد از سال ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۸ م در قسمت پلان‌های شهری و معماری، بخش‌های اجتماعی، اداری، فرهنگی، بهداشتی، صنایع، اقتصادی و آموزشی تغییرات چشمگیری رونما گردید.

کمک و همکاری‌های فنی و حرفوی شوروی‌ها، تحول شگرفی را در شهرسازی افغانستان به وجود آورد که می‌توان از احداث و پخته کاری شاهراه‌های کابل - مزار شریف، شیرغان - کابل و قندهار - هرات، اعمار تعمیرهای صنعتی مانند فابریکه پوزه‌جات و ترمیم ماشین آلات جنگلک، نساجی گلپهار و پلخمری، سیلوهای نان پزی کابل و پلخمری در سال ۱۹۵۳ و فابریکه خانه سازی نام برد. همچنان پوهنتون پولیتخنیک کابل، تخنیک‌ها، مجتمع‌های مسکونی مکروربان اول، هتل انترکانتیننتال و تعمیرهای سفارت خانه‌ها در نقاط مختلف شهر با ایجاد روابط دیپلماتیک بین دو کشور نیز اعمار گردید. نقش بخش خصوصی، در امور معماری و شهرسازی در این دوره بسیار برجسته بوده است.

البته که این توسعه و انکشاف اجتماعی و اقتصادی شهر در مقایسه با کشورهای جهان خیلی اندک بود، زیرا روند مدرنیزه شدن شهرها در کشورهای پیشرفته دنیا به حد مشبوع رسیده و در یک مرحله گذار از مدرنیزم به پسا مدرنیزم قرار داشتند. از سوی هم از نقطه نظر خدمات شهری، شهرهای افغانستان همیشه با مشکلات و موانع روبرو بوده و بدون تردید نوع تقسیمات و انکشاف شهر نیز در معرض معامله و مصلحت‌های سلیقوی گروه‌های حاکم قرار داشت که این امر نقش به سزایی در روند شهرسازی و توسعه شهری خاصتاً بافت‌های اجتماعی و فرهنگی داشته، آنچه تأثیر منفی برجا گذاشت.

اعمار ساختمان‌های ۱۴ و ۱۸ منزله، احداث جاده میوند در بطن شهر کهنه و جاده نادر پشتون در گوشه از چارچته قدیم کابل به شهر سیمای معاصر بخشید. جمعیت شهر کابل در سال ۱۹۶۲ به ۳۸۰۰۰۰ تن و مرکز شهر به ۶۸۴۰ هکتار زمین گسترش یافت. تقسیمات ولسوالی‌ها در شهر کابل نیز در همین زمان صورت گرفت.

قابل ذکر است که در این دوره فقر و تنگدستی، بی عدالتی‌های اجتماعی و برخورد‌های طبقاتی بین شهروندان که در زمان عبدالرحمان خان آغاز شده بود، به شکل گسترده وجود داشت. کثرت زنان و مردان معلول و گدا در شهر و بی کاری از چالش‌های عمده در این زمان بود و از همینرو نظام نامه اداره مساکین در سال ۱۹۲۷ منتشر شد. در این نظام نامه آمده است: «برای انفاق و اعاشه اشخاصی که تدارک معیشت خود را بنا بر گرفتاری علل و یا سن شیخوخیت نتوانند و اکنون در شهر کابل و دیگر مرکزهای نائب الحکومه گی‌ها و حکومتی‌های اعلی و کلان مشغول گدایی هستند، بر وفق مواد آتی تدابیر تامین معیشت شان کرده می‌شود تا از تکلیف گدایی رهائی یابند». توسعه شهری شهر کابل از همان آغاز در محور سیاست‌های ناسالم شکل گرفته و در هر مرحله از توسعه، زمین‌ها از نزد مردم بومی گرفته می‌شد که بزرگ‌ترین ضربه به اقتصاد مردم کابل وارد گردید. برعلاوه، زمین داران برای امرار معاش و بلند رفتن ارزش زمین، زمین‌های شان را می‌فروختند و برای کشاورزی دوباره آن را به اجاره می‌گرفتند که این گونه تعداد زیاد مردم بومی کابل زمین‌های شان را از دست دادند. این روند در سرتاسر کشور ادامه داشت تا بالآخره در زمان ظاهرشاه در مورد تجمع ساحات بزرگ زمین نزد عده محدود افراد، مباحثات عامه در کابل و تمام ولایت‌ها جریان پیدا کرد و انتقادات از شاه و خانواده شاهی سال به سال بیشتر گردید. هیچ‌گاه قوانین در مورد زمینداری (توزیع، استملاک، اجاره و فروش، مسکن دهی اجباری و یا فرمایشی) تطبیق نگردیده و این روند نا درست به شدت ادامه پیدا کرد که این امر انکشاف پایدار شهر را نا متوازن و باعث پراکنده‌گی شهر شده و توسعه شهر را به چالش کشید. در واقع گسترش شهر تا دوره سردار محمد داود خان به صورت منفرد و جداگانه، بدون پلان و برنامه علمی و عملی در محور تفکرات سیاسی شکل گرفت. توزیع نادرست اراضی یکی از عوامل ناآرامی‌های اجتماعی و سیاسی طی یک قرن اخیر بوده که موجب مناقشات محلی، اغتشاشات و منازعات در تمام ساحات گردیده و به همین منوال شهرسازی بی ثبات از طریق غصب زمین‌های دولتی تا امروز ادامه دارد.

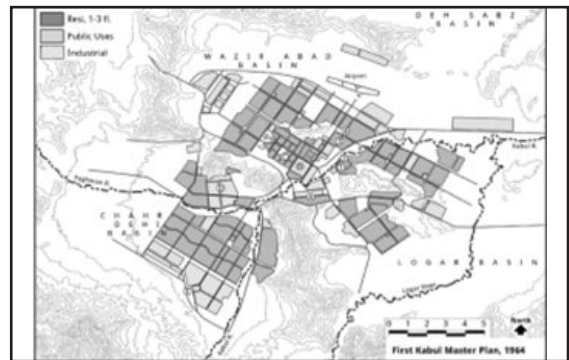
پایان یک دوره و آغاز دوره جدید باچالش‌ها و پیشرفت‌های آن

قبل از دوره محمد نادر شاه؛ شهر کابل نسبتاً از جایگاه خاص شهری در بین شهرهای دیگر کشور برخوردار بود، اما در زمان محمد نادر شاه

برای اولین بار شهر معماری مدرن را در ساحات رهایشی تجربه کرد که نمونه آن بلاک‌های مکروریان‌ها است.

این روند در آغاز چندان مورد علاقه گرم شهروندان قرار نگرفت، اما بعدها مورد استفاده کارمندان حکومتی و مشاورین روسی قرار داشت و روزگاری هم از این آپارتمان‌ها جهت نگهداری مواشی استفاده می‌شد. در سال‌های حاکمیت گروه طالبان بر کابل، افرادی از روستاها با مواشی شان در مکروریان‌ها مستقر شدند و شماری از افراد گاهی به امر طالبان و گاهی هم خود سر بالکن‌های آپارتمان‌های خود را با استفاده از خشت و گل، پوشانده بودند و یا شیشه‌های آپارتمان خود را از داخل رنگ کرده بودند.

مکروریان (Microrian) یک اصطلاح روسی است که در ممالک اتحاد جماهیر شوروی وقت به ساحتی که در آن بلاک‌های مسکونی ساخته شده و دارای مساحت معین باشد، اطلاق می‌گردد که وارد معماری کشور ما نیز گردید. پیوسته به آن محله‌های مسکونی جدید در زمین‌های کشاورزی در شمال و غرب شهر نیز ساخته شد؛ مانند شهرنو در سال ۱۹۳۵ میلادی، کارته چهار در سال ۱۹۴۲ و محله‌های مسکونی دیگر در سال‌های ۱۹۵۰ در نقاط مختلف شهر گسترش یافت.

اولین طرح جامع شهر کابل

نخستین طرح جامع شهر (ماستر پلان) در سال ۱۹۶۲ میلادی توسط کارشناسان کشور به کمک مشاورین اتحاد جماهیر شوروی سابق تهیه و ترتیب شد. این طرح برای ۸۰۰ هزار باشنده در مساحت ۲۳۷۸۰ هکتار زمین در مدت زمان ۲۵ سال در نظر گرفته شد.

در سال ۱۹۶۴ میلادی، اداره مرکزی شهرسازی و خانه سازی که بخشی از آن به نام واحد ساختمانی بنایی یاد می‌شد و مسئولیت ساختن خانه‌های مسکونی را تا دوره‌های بعد به عهده داشت، پایه گذاری گردید. گروهی از کارشناسان ملل متحد شامل برنامه ریزان شهری، معماران، انجینیران، جامعه شناسان و کارشناسان صحت عامه کارهای اصلی این اداره را بین سال‌های ۱۹۶۶ تا ۱۹۷۰ به پیش می‌بردند. کارشناسان خارجی دیگری نیز از جاپان، هند و بلغارستان مصروف کار در این مرکز بودند، اما به دلیل این که کارمندان اصلی این اداره را شهروندان کشورهای اروپایی و امریکایی تشکیل می‌داد، شهرها و خانه‌های که طرح می‌گردید، از شیوه خانه سازی و معماری غربی متأثر بود.

خانه‌های ساخته شده در آن دوران که نمونه‌هایش در مناطق کارته سه، کارته چهار، کارته پروان و وزیر محمد اکبر خان وجود دارند، متأثر از سبک معماری مدرن است که بعد از قرن نوزدهم در کشورهای پیشرفته جهان مروج بود و وارد قلمرو معماری کشور گردید. زیر پا

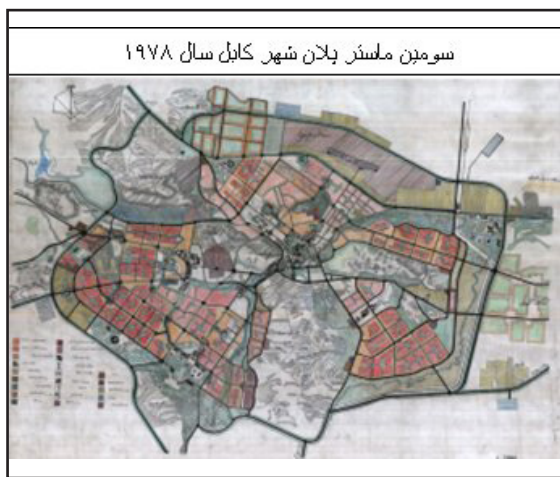
کردن عرف و عنعنه در قرن ۲۰ توسط طرفداران مدرنیسم نه تنها در شهر کابل؛ بلکه در تمام شهرهای جهان رایج گردید.

دومین طرح جامع شهر کابل

در سال ۱۹۷۱ در طرح اولی جامع شهر کابل تجدید نظر صورت گرفت و دومین طرح جامع شهر (ماستر پلان) به کمک کارشناسان روسی و کارشناسان اداره آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (UNESCO) ترتیب شد. در این طرح ۲۹۹۰۰ هکتار زمین برای ۱,۴ میلیون نفر در نظر گرفته شده بود. به طور همزمان و برای اولین بار بلاک‌های آپارتمانی با عناصر و اجزای ساختمانی تولید فابریکه به شیوه قطعات پیش ساخت ساخته شده در کشورهای در قلمروی اتحاد جماهیر شوروی وقت مطرح شد. مصطلحات شهر مانند مکروریان، کارته، مهنه، بلاک، گالری، آپارتمان و... به میان آمد و بیشترین تغییر در نام گذاری ساحات شهر در همین زمان صورت گرفت.

بعد از کودتای هفت ثور سال ۱۹۷۸ میلادی در دوره حزب دموکراتیک خلق به ساخت و آبادی شهر ادامه داده شد، اما پلان‌های جدید برای توسعه شهر روی دست نبود و اما پلان‌های عمرانی که در زمان سردار محمد داود خان تحت سرپرستی غلام سخی نورزاد، شاروال وقت طرح گردیده بود؛ تا حدی تطبیق گردید که از جمله می‌توان از ساختمان‌های مسکونی در مکروریان دوم، سوم و چهارم در اثر فعالیت فابریکه خانه سازی و همکاری مستقیم اتحاد جماهیر شوروی نام برد. همچنان مجتمع‌های مسکونی دیگر در شهرآرا و تهیه مسکن، پوهنتون پروفیسور برهان الدین ربانی، جاده جدید کابل - بگرام، پروژه مسکن ارزان قیمت، احداث پروژه برق حرارتی، پروژه رهایشی پنجم صد فامیلی خیرخانه و ده‌ها ساختمان دیگر در شهر کابل اعمار گردید.

معماری خانه‌ها در شهر کابل وسیله برای تبلیغات ایدئولوژیک شد و دولت سعی کرد با ساختن بلاک‌های آپارتمانی متعدد و متحدالشکل در چندین نقطه شهر، زیربنای یک جامعه کمونیستی را بگذارد. در این دوران شوراهای ولایتی نیز ایجاد شد و مرکز شهر به ۱۶۸۳۰ هکتار زمین گسترش پیدا کرد.

سومین طرح جامع شهر

پروژه تهیه ماستر پلان سوم شهر کابل در سال ۱۹۷۶ مطابق نورهای معاصر شهری به کمک متخصصین داخلی و اتحاد جماهیر

شوروی آغاز و در ۱۹۷۸ منظور گردید. این طرح ساحه ۳۲۳۳۰ هکتار زمین را احتوا و برای دو میلیون شهروند طرح ریزی گردید که مجموعه شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، تجارتي، رهايشی و آموزش و پرورش را با توجه به تمام بخش‌های جاده سازی، تجهیزات انجینیري، سرسبزی، آبرسانی، کانالیزاسیون، در آن سنجش و مورد مطالعه قرار گرفته و برای ۲۵ سال یعنی الی سال ۲۰۰۲ در نظر گرفته شده بود که تا جای تطبیق هم گردید.

به دنبال تهیه ماسترپلان، کم و بیش پلان‌های تفصیلی برای اعمار ساحات مسکونی و سایر نواحی ترتیب گردید، اما با تاسف بنا بر جنگ و تغییرات به سطح سیاسی و انتصاب‌های سلیقوی در راس شاروالی؛ ماستر پلان جزء آرشیف نقشه‌ها شد و از تطبیق باز ماند. نفوس شهر به ۱,۵ میلیون تن با رشد طبیعی ۴,۷ درصدی در بین سال‌های ۱۹۹۲ - ۱۹۷۹ می‌رسید.

در زمان جنگ‌های داخلی و امارت طالبان تاسیسات فوق همه شدیداً خساره دید و تا حدی زیادی ویران گردید. تا سال ۲۰۰۱ ساخته‌های سطحی شهر به مخروبه مبدل گردید، آثار فرهنگی شهر به یغما برده شد و عده از شهروندان کابل خانه‌های خود را ترک گفته و به کشورهای دیگر مهاجر شدند و عده هم جای داده‌های خود را از روی فقر و تنگدستی به فروش رساندند. روند غصب زمین‌های دولتی نیز ادامه داشت. تقریباً تمام انرژی روی تخریب خانه‌ها مصرف شد و کمتر اتفاق افتاد که در این مدت خانه در کابل آباد شده باشد؛ چه رسد به این که سبک خاصی معماری به وجود آمده باشد.

نتیجه گیری

شهر کابل در کُل بر اساس معیارها و ضوابط کلی طرح جامع که همانا نحوه استفاده از زمین‌های شهری، موقعیت و مساحت دقیق زمین برای هر یک از فعالیت‌های شهری، وضع طرح دقیق و مفصل

زیربناهای اساسی شهری مانند: شبکه آبرسانی، فاضلاب، برق، جاده‌ها و خیابان برای وسایل حمل و نقل و عابرین پیاده، کمربندهای سبز، میزان تراکم جمعیت، تراکم در واحدهای شهری، اولویت‌های مربوط به مناطق بهسازی، توسعه و حل مشکلات شهری، زون بندی محیطی و موقعیت کلیه عوامل و مولفه‌های اساسی برنامه ریزی شهری شکل نگرفته است.

پیشرفت و ترقی یک جانبه قرن ۲۰ و معماری و توسعه شهری آن زمان، شهر کابل را به جانب غیر ملی شدن سوق داد. در واقع شهر کابل هیچ گاه سبک معماری منحصر به این حوزه را نداشته و یک ترکیب درست و به جا از سبک مهندسی کلاسیک نوع اروپایی و معماری مدرن به وجود نیامد. قرار گرفتن هر دو کنار هم فضای خشن را به بار آورد. به طور نمونه تعمیر ۱۸ منزله مخابرات در پهلوی مقبره عبدالرحمان خان داخل پارک زرنگار و در این دهه پشین مسجد عبدالرحمان که هر سه سبک به صورت جداگانه در محیط جلوه نمایی می‌کنند، گویی سه شخص از نژادهای مختلف در کنار هم اجباراً قرار گرفته باشند. از این گونه مثال‌ها در گوشه و کنار شهر به کثرت دیده می‌شود و در واقع زیرساخت‌های شهری در کل وجود نداشته و شهر تعریف مکمل خود را در هیچ یک از دوره‌های فوق پیدا نکرده است.

واژه شهر تا دیر زمانی بر بنیاد تعریف تاریخی آن به کار رفته و بعد از قرن ۱۹ با توجه به دیدگاه‌های مختلف، تعریف‌های متفاوتی از شهر، ارایه شده است که شهر کابل بر اساس تعاریفات ابتدایی از شهر مانند تراکم بیشتر جمعیت، مرکزیت سیاسی، اداری، وضعیت و نوع فعالیت‌ها و درجه پیچیده‌گی روابط و مناسبات تا این دم قرائت شده است.

د پلازمېنې په ترانسپورتي او ترافيکي نظامونو کې پرمختگونه

نرگس مومند حسن‌زی، د کابل ښاروالي ویانده

سرکونه په ښارونو کې د اوسنۍ پرمختللي نړۍ د ګوټ ګوټ په نښلولو کې بنسټیزه ونډه لري، دا ځکه چې ټولې اقتصادي او ټولنيزې چارې ورپورې تړلې دي. دغه راز د هر ښار د بيارغونې او ودې اساسي تاسيسات هم گڼل کېږي.

کابل ښاروالۍ د سرکونو همدې اساسي ارزښت ته په کتو د کابل ښار د اصلي او فرعي سرکونو د پخېدو بهير گړندۍ کړې دی. په دې برخه کې ترسره شوي کارونه د ښاريانو په ټولنيز او اقتصادي ژوند کې يې بې ساري بدلونونه راوستي او ورسره د سوکاله او پر ځان بسيا راتلونکي هيلې راټوکېدلي دي.

د کابل ښاروالۍ د کابل ښار د پايدار انکشاف او د ترانسپورت او ترافيکو سيستم د پرمختگ په موخه د ۱۳۹۸ کال له پيله تر اوسه د لسگونه کيلومتره اصلي سرکونو او تم ځايونو د جوړېدو کار، د گرځنده پلورونکو او کراچيو د فعاليتونو تنظيم، د ترافيکو د نويو مامورينو ګومارل، د گڼې ګونې راکمولو په پار د څلور لارو بيا رغولو، د پلو لارو د شبکو جوړولو، پر سرکونو د خط اچونې، د پلو لارو د تگ راتگ پلونو

جوړولو او ترافيکي نښو د نصب کار پيل کړی دی. د کابل ښاروالۍ مشرتابه د سرک جوړونې د پروژو د کيفيت پر لوروالي سربېره د دغه بنسټ په اډانه کې د کار لاندې پروژو د تطبيق پر چټکتيا هم ټينگار لري؛ څو د هوا تر سپړدو وړاندې د اصلي او فرعي سرکونو زياته برخه اسفالت او يا هم کانکرېټ وشي.

کابل ښاروالي هر کال په کابل کې سلگونه کيلومتره اصلي او فرعي سرکونه رغوي چې دا کار د غوره ښاري اسانتياوو پر چمتو کولو سربېره د ښار ترافيکو، ترانسپورت او د هوا د ککړتيا کمښت په برخه کې هم يو گټور گام گڼل کېږي.

کابل ښاروالي په ورته وخت کې د اقتصادي ودې او معياري پراختيا هدف ته د رسېدو لپاره د ماسټر پلان او د پلان جوړونې چار چوکاټ د شرحې مطابق د دغه ښار د زياتو سرکونو د مطالعي او ډيزاين چارې جاري ساتلي دي. دغه شمېر پروژې د ۱۳۹۹ کال په پلان کې شاملې دي او د مقدماتي پروونو تر ختمېدو وروسته به د هغه عملي کارونه هم پيل شي.

راتگ پر مهال لارښوونه وکړي. د ترافیکو دندې تر یادو مواردو نه محدودیږي او هغوی اړ دي چې د تم ځایونو مدیریت چارې، د ښار له سرکونو څښونه لرې کړي خو منظم ښاري ترافیکي سیستم نظام حاکم شي.

کابل ښاروالی د ترافیکو سیستم ښه‌والي لپاره په تازه گام کې د ترافیکو ۳۸ کارکوونکي گومارلي دي چې له دې څخه پنځه هغه ښځینه دي او په اداري برخو کې په کار بوختې دي. پلان دا دی چې دغه شمېر کارکوونکي تر ۳۰۰ تنو ته ورسېږي او له دې څخه به له ۶۰ کارکوونکيو څخه جوړې ډلې د کابل ښار په بېلابېلو زونونو کې دندې ترسره کړي.

د کابل ښاروالی د ترافیکو چارو د انسجام ریاست په دې وروستیو کې د یاد شمېر بستونو دکولو لپاره له ۷۰۰ کسانو څخه ازموینه هم اخیستې ده او په لنډ وخت کې به د بریالیو نوماندانو لېست خپور کړي.

اوس مهال د پلازمېنې په کچه شاوخوا ۱۱۰۰ کارکوونکي د ترافیکو سیستم په مدیریت کې په کار بوخت دي چې د هغو شمېر په زیاتېدو سره به په دې برخه کې مثبت بدلونونه تر سترگو شي.

دغه شمېر کارکوونکي پر سرکونو د تگ راتگ نظارت او کنټرول، د ترافیکي سرغړونو تثبیت او نقدي جریمې او داسې نورې دندې پر مخ یوسي.

د کابل ښاروالي په ورته وخت کې د روان کال له پیل څخه تر اوسه پورې د مرکزي سیمو د سرکونو شاوخوا څلوېښت کیلومتره سرک خط اچونې چارې هم ترسره کړي او په روان کال کې د کابل ښاروالی تر ټولو ستر لومړیتوب د دغې لړۍ دوام دی.

په دې پروژه کې د ښار ۲۰ عمومي سرکونه شامل دي چې لومړیتوب ته په کتو لومړی له دارالامان سرک څخه پیل او په تدریجي توگه به د ښار نورو څنډو ته وغځول شي.

دا ټول هغه فعالیتونه دي چې د کابل ښاروالی په کابل ښار کې د ترافیکو او ترانسپورتي سیستم لارښووالي لپاره ترسره کړي دي. د کابل ښاروالي مشرتابه ژمن دی چې ښاریانو ته د دغه شان خدمتونو په ورکړې سره د ښاریانو اوسني او راتلونکي اړتیاوو ته ځواب ووايي.

له بلې خوا کابل ښاروالی د نظم د رامنځته کېدو او ښاریانو ته د اسانتیاوو برابرولو په موخه له تېر کال راهیسې په کابل ښار کې د ښاري بسونو د ۲۶۴ تم ځایونو د جوړولو کار پیل کړی چې په دې وروستیو کې بشپړ شو.

دغه تم ځایونه په معیاري ډول جوړ شوي چې چترۍ، کثافت دانې، دوې او درې کسيزې څوکۍ، کانټین، د بایسکل تم ځایونه او سولري برېښنا سیستم لري او ظاهري بڼه یې د نکل او فلز له جنس څخه دی چې ښکلا تر څنگ مقاومت هم لري.

کابل ښاروالي همدا رنگه د ليني موټرو د تنظیم، له پلو لارو او سرکونو څخه د موانعو لرې کولو لکه د گرځنده پلورونکو او کراچيو او غیر قانوني غرفو او کپو د پاکولو په برخه کې تل مختلفې ساحې په جلا عملیاتونو کې پاکې کړې دي. دا پروگرامونه دوام لري او تر هغو به دوام وکړي چې ترانسپورتي او ترافیکي نظام بنسټيز شي.

دغو پرمختگونو سره سره دا ویلای شو چې کابل کې به لنډ وخت کې یو معیاري ترانسپورتي او ترافیکي سیستم رامنځته شي، یو داسې سیستم چې د ترافیکو بېنې کچه په کې به یې سارې توگه راتیټه شي او شته څښونه به له مخې ایسته شي.

خو د دغو کارونو سره سره د یوه منظم ښار لرلو په هدف ښاریانو ته اړتیا ده چې موټرو کې د تگ راتگ پر مهال قانون ته غاړه کېږدي. که څه هم په دې برخه کې مثبت بدلونونه رابرسېره شوي دي، خو له بده مرغه اوس هم ستونزې تر سترگو کېږي. پر دې سربېره اړوندې ادارې هم اړې دي چې د ښاریانو اړتیاوو ته په کتو لازم گامونه واخلي، لکه څنگه چې د کابل ښاروالي په دې برخه کې د پام وړ لاس ته راوړنې لري او دغه بهیر لا هم په چټکه توگه پر مخ وړي.

دا هم د ویلو ده چې کابل ښاروالی په دې وروستیو کې د دغه بنسټ د ترافیکي مامورینو گومارلو ته مخه کړې ده. دغه چاره ښاري ترافیکو د تنظیم او د ترافیکو د مامورینو د فعالیتونو په اړه د ښاروالیو د قانون د ۲۳ څپرکي ۱۴۳مې مادې پر اساس ترسره کېږي.

دې سره جوخت، د ښاروالیو قانون د ۱۴۹مه ماده حکم کوي چې ښاروالی د ترافیک پولیسو د مرستې په موخه د ترافیک مامورین پر دندو گومارلای شي. د قانون د احکامو په رڼا کې د ترافیکو چارواکي هم مکلف دي چې د ښوونځیو زده کوونکو او نورو اړمنو ته د تگ

به فرصت‌ها و اولویت‌های ملی انسجام بخشیده و آن را به برنامه‌های عملی و تطبیقی تبدیل می‌نماید.

پروژه طرح و ترتیب پلان‌های شهری «SDP» در دوره مدیریت جدید خود، رویکرد «CDS» را در تهیه پلان استراتژیک اضافه نمود. این رویکرد جدید پلان‌گذاری، تحت عنوان استراتژی توسعه شهری «CDS» که بعد از سال ۱۹۹۹ میلادی در سطح جهان با حمایت بانک جهانی و اتحادیه شهرها «City Alliances» به وجود آمده و اهداف تهیه پلان‌های استراتژیک را نیز دربر می‌گیرد. اهداف پروژه طرح و ترتیب پلان‌های شهری «SDP» از طرح و ترتیب پلان‌های استراتژیک شهری:

هدف کلی پروژه: انکشاف متوازن و دست یابی به توسعه پایدار در کشور

اهداف خورد پروژه به خاطر تغییرات ساختاری در طول پروژه به صورت ذیل دسته بندی شده است:

اهداف خورد در مرحله اول تشکیل پروژه:

- تقسیم بندی مناطق کشور جهت سهولت پلان‌گذاری به زون‌ها براساس مشترکات و خصوصیات موثر بر پلان‌گذاری‌ها.
- شناسایی پوتنسیل‌های منطقه و ایجاد راهکارهای مناسب جهت استفاده از این پوتنسیل‌ها.

اهداف خورد در مرحله تغییر پروژه به پلان‌های استراتژیک

- جلوگیری از به وجود آمدن ساخت و سازهای خودسر و غیرپلانی در شهرها.
- حفاظت از محیط زیست و جلوگیری از تخریب ساحات باغی و زراعتی.
- دسترسی عادلانه به خدمات شهری و جلوگیری از تخریب ساحات تاریخی.
- شناسایی محرک‌های اقتصادی شهر و استفاده از آن برای توسعه شهر.

اهداف خورد در سه سال اخیر:

- دست یابی به مدیریت و حاکمیت شهری بهبود یافته.
- ارتقای کیفیت معیشت خانوارها.
- دست‌یابی به رشد اقتصادی و اشتغال فزاینده یا بهینه‌سازی منابع مالی شهرها.
- پایداری محیط زیستی.
- ساماندهی فریم فضایی شهرها.

نتایج حاصل از تهیه و ترتیب پلان‌های استراتژیک:

نتایج و مقاصدی که از تهیه پلان‌های استراتژیک حاصل می‌گردد، مطابق با اهداف کلان و خورد پلان می‌باشد. بنأ نتایج حاصله را به صورت ذیل دسته بندی می‌کنیم:

ایجاد یک استرکچر و چهارچوب توسعه شهری برای مردم و مسئولان سکتور شهری

پلان استراتژیک، استرکچر اصلی شهر را با تعریف نمودن محوره‌های اصلی و عناصر مهم شهری مشخص نموده تا با رشد و

توسعه شهر، از آشفتگی ساختار و سیمای شهر جلوگیری شود و همه ساخت و سازها در چهارچوب طرح شده صورت پذیرد. بر اساس پلان استراتژیک اکشن، پلان‌های تفصیلی تهیه و ترتیب می‌گردد.

شناخت پتانسیل‌ها و نقاط بالقوه شهرها برای دستیابی به رشد اقتصادی و اجتماعی

پلان استراتژیک با مطالعه همه جانبه شهرها، عوامل موثر در رشد و توسعه شهرها را شناسایی نموده که با ارایه استراتژی و پیشنهادات مناسب زمینه سرمایه‌گذاری‌های سکتور خصوصی و دولتی در منابع و پتانسیل‌های موجود در شهرها را به وجود می‌آورد تا از لحاظ اقتصادی و اجتماعی به شهرها کمک کند و به رشد و توسعه مناسب دست یابند.

رسیدن به اهداف توسعه پایدار محیط زیستی

پروژه «SDP» با نظرداشت ساحات حفاظت شده، مطالعات ارزیابی اثرات محیط زیستی، مطالعه ساحات خطر از نظر حوادث طبیعی و کاهش آلودگی‌های محیط زیست به اصل توسعه پایدار در پلان‌های استراتژیک توجه ویژه دارد. همچنین با نوشتن پلان نظارتی برای شهرک‌های صنعتی، پیشنهادات احداث تصفیه خانه آب و فاضلاب و مراکز دفع کثافات و زباله‌های شهری برای رسیدن به اهداف توسعه پایدار محیط زیستی گام برمی‌دارد.

جلوگیری از رشد بی‌رویه شهرها و مراکز ولسوالی‌ها

با تهیه و ترتیب پلان استراتژیک از رشد غیرپلانی و خودسر در شهرها و مراکز ولسوالی که فاقد طرح و پلان شهری می‌باشند، جلوگیری می‌شود. با ایجاد پلان استراتژیک دورنمای رشد و توسعه شهری مشخص گردیده و سکتور شهری نیازمندی‌های مختلف مردم را در قالب یک نظام ساختاری منظم برآورده می‌سازد.

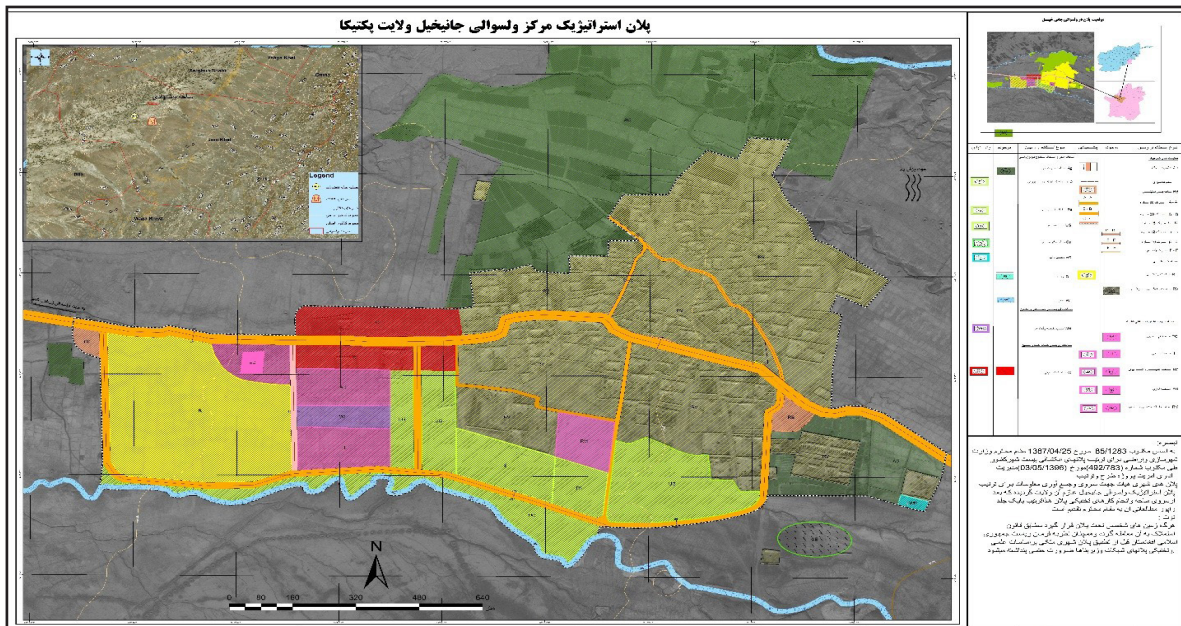
جلوگیری از غصب زمین‌های دولتی

در سال‌های اخیر و به دلیل عدم موجودیت پلان‌های شهری که همچنان عدم نظارت مسئولان شهری را به دنبال داشت، غصب زمین توسط مردم به امری عادی تبدیل شده بود، اما با تهیه پلان‌های استراتژیک و مشخص نمودن محدوده و حریم شهری، از یکسو از رشد ساحات غیرپلانی و غیررسمی جلوگیری شده و از سوی هم از ساخت و ساز مردم در ساحات خارج از پلان نیز ممانعت صورت گرفته است.

پروسه تهیه و ترتیب پلان‌های استراتژیک

پروژه طرح و ترتیب پلان‌های شهری برای تهیه و ترتیب پلان استراتژیک، بررسی تمامی جوانب لازم برای پلان‌گذاری استراتژیک را مدنظر قرار داده است. لذا با ایجاد دپارتمنت‌های مطالعاتی و سروی در بخش‌های «GIS» جغرافیا، محیط زیست، آبرسانی، سرک، ترانسپورت، امور اجتماعی، اقتصادی و پلان‌گذاری شهری و با سفر به تمام ولسوالی‌ها و مراکز که برای آن‌ها درخواست تهیه پلان استراتژیک می‌شود، پلانی استوار بر واقعیات و نیازمندی‌های شهری مورد نظر تهیه نموده است.

همچنین در تهیه و ترتیب پلان‌های استراتژیک، با شریک ساختن ذینفعان اصلی شهرها یعنی مردم در کنار مسئولان و سکتورهای

- پیش بینی شده در پلان.
- کمبود کادر فنی و مسلکی در شاروالی های ولسوالی ها.
 - عدم کنترل و نظارت از اجرا و تطبیق پلان های استراتژی که باعث تطبیق نشدن آن می شود.

پیشنهادات جهت رفع مشکلات پلان های استراتژی

- برای تطبیق درست پلان های استراتژی و جلوگیری از رشد خودسر شهرها و مراکز ولسوالی راهکارهای ذیل پیشنهاد می گردد:
- رعایت سلسله مراتب پلان گذاری در تهیه طرح ها و پلان ها.
 - ایجاد هماهنگی میان ادارات دخیل در طرح و تطبیق پلان ها.
 - ایجاد سهولت و رفع نیازمندی های اداره پلان ساز.
 - ایجاد برنامه های ارتقای ظرفیت و تدویر سیمینارها در مورد سلسله مراتب و جایگاه پلان های شهری.
 - کنترل و نظارت کافی بر چگونگی اجرا و تطبیق پلان های استراتژی.

دست آوردهای پروژه

- از زمان ایجاد پروژه تا حال حاضر می توان دست آوردهای پروژه را در قالب موارد ذیل بیان نمود:
- پلان های انکشاف منطقی: این پروژه موفق به تهیه پلان های انکشاف منطقی برای هشت زون کشور گردیده است.
 - بازنگری ماستر پلان ها: این پروژه ماستر پلان شهرهای (هرات، کندهار، جلال آباد (را بازنگری نموده و بعد از انجام دو مرحله شناخت و تحلیل، به ریاست محترم شهرسازی، آمریت ماستر پلان ها انتقال نمود و ماستر پلان سه شهر مزار شریف، کندز و شبرغان توسط این پروژه در سه سال اخیر بازنگری و تهیه گردیده است.
 - پلان های استراتژی برای مراکز شهرها: تهیه ۲۸ پلان استراتژی برای مراکز ولایت های کشور و بازنگری بعضی آن ها.
 - پلان های استراتژی برای ولسوالی ها: از میان ۳۶۳ ولسوالی کشور، ۲۷۴ ولسوالی آن فاقد پلان بوده و البته از جمله این ۲۷۴ ولسوالی، ۲۴ ولسوالی آن تحت عنوان ولسوالی های موقت بوده که مرزهای آن نیز تاکنون مشخص نیست و برای متباقی ولسوالی های کشور توسط پروژه طرح و ترتیب پلان های شهری «SDP»، پلان های استراتژی تهیه گردیده است.

شهری، سعی صورت می گیرد تا پلان منطبق با اهداف و مقاصد تعیین شده برای شهرها و مراکز ولسوالی تهیه گردد تا چهارچوب توسعه و دورنمای تعریف شده برای آن را تضمین نماید.

ارگان ها و نهادهای استفاده کننده از پلان های استراتژی

الف. ارگان های استفاده کننده در دوره های قبلی:

- از آن جایی که پلان استراتژی شهری، یک پلان فرادست و دارای مقیاس کلان می باشد، استفاده کننده گان آن عبارت اند از:
- ریاست شهرسازی و شاروالی های ولایات جهت تهیه پلان های تفصیلی.
 - آمریت پلان های تفصیلی ریاست شهرسازی کابل.
 - نهادهای تهیه کننده فعالیت ها با کارکرد شهری مانند وزارت صحت عامه در قسمت مکان شفاخانه ها، تحصیلات عالی در قسمت مکان پوهنتون ها و غیره.

ب. ارگان های استفاده کننده در سال های اخیر:

- با توجه به اینکه در سال های اخیر، برنامه ساختمان های عامه و دولتی از طرف وزارت شهرسازی و اراضی طرح و تطبیق می گردد، پس نهادهای استفاده کننده از پلان های استراتژی عبارت اند از:
- ریاست شهرسازی و شاروالی های ولایات جهت معین نمودن مکان فعالیت های شهری و درخواست پلان های تفصیلی.
 - ریاست بهسازی ساحات غیر پلانی جهت تهیه پلان های بهسازی.
 - آمریت پلان های تفصیلی جهت تهیه پلان های تفصیلی.
 - برنامه کمپلکس اداری جهت معین نمودن مکان اداری شهرها و ولسوالی ها.
 - برنامه ساختمان های عامه و دولتی جهت تطبیق اکشن پلان ها.
 - نهادهای توسعه جهت تطبیق اکشن پلان های تعریف شده در پلان استراتژی.

مشکلات تطبیق پلان های استراتژی

- مشکلات فرا راه تطبیق پلان های استراتژی را در قالب موارد ذیل می توان بیان نمود:
- عدم هماهنگی کافی بین ارگان های دخیل.
 - نبود بودجه کافی جهت تطبیق کاربری ها و فعالیت های شهری

اقلیمی بدلون

لیکواله: نور بی بی گوهری
پښتو ژباړه: محمد عزیز پردیس
د چاپیریال ساتنې ملي اداره

شو، راتپول شول او لاندې درې نړیوال او مهم کنوانسیونونه یې تصویب کړل:

د اقلیمي بدلون په هکله ملگرو ملتونو کنوانسیون (UNFCCC)، د ژوند بڼې په هکله د ملگرو ملتونو کنوانسیون (CBD) او د صحرايي کېدو پر ضد د ملگرو ملتونو کنوانسیون (UNCCD).

د دې دريو کنوانسیونونو تصویبېدل چې د ريو کنوانسیونونو په نامه هم یادېږي، د اقلیمي بدلون، ژوند بڼې او د صحرايي کېدو پر ضد د مبارزې په برخه کې د نړیوالې همغږۍ او هڅو اساس جوړوي.

اقتصادي وده معمولاً د چاپیریالي ستونزو ډېرېدل له ځانه سره لري، چې دا موضوع د نړۍ په کچه د ډېرو د اندېښنې وړ گرځېدلې. اقلیمي بدلون چې د اوسنیو ستونزو څخه شمېرل کېږي، د دې لامل گرځېدلی چې ورځ تربلې ایکو سیستم، د خوراکي توکو تولید او تلپاتې پراختیا پر وړاندې ستونزې جوړې کړي. خو له بل اړخه د اقلیمي بدلون کړکېچ پر وړاندې د مبارزې لپاره د هېوادونو او نړۍ په کچه هڅې روانې دي.

په همدې دلیل، د ۱۹۹۲ لمریز کال د جون په میاشت کې د نړۍ د ۱۸۰ هېوادونو استازي د ملگرو ملتونو اړوند چاپیریالي او انکشاف کنفرانس (UNCED) کې چې د برازیل په ریو دیجنر ښار کې ترسره

د ملگرو ملتونو د اقليمي بدلون کنوانسيون تاريخي سير او د غرو کنفرانسونو عمده پايلې

د اقليمي بدلون په هکله د ملگرو ملتونو کنوانسيون هدف په اقليمي سيستم کې د بشري خطرناکو فعاليتونو د تداخل د مخنيوي په موخه په اتموسفير کې د شنوکوريزو گازونو د تراکم ثبات ته رسېدل دي. دې موخې ته د رسېدو لپاره يو مشخص زماني واټن ته اړتيا ده ترڅو ايکو سيستمونه وکولی شي په طبيعي توگه له اقليمي بدلون سره سازښت او توافق وکړي او اطمینان حاصل شي چې خوراکي يا غذايي امنيت ته گواښ نشته او اقتصادي وده په تلپاتې ډول ترلاسه کېږي. د مگري دا کنوانسيون د ۱۹۷ غرو درلودونکي دی.

وروسته له تصويب څخه دې کنوانسيون د ۱۹۹۴ کال د مارچ په ۲۱ مه نېټه خپل اجرات پيل کړل. له هغه څخه وروسته د دې کنوانسيون غړي چې د غرو کنفرانس يا (COP) په نامه يادېږي، خپلې کلنۍ جلسې ترسره کوي، مگر دا چې غړي بل تصميم ونيسي. د ۱۹۹۵ کال د مارچ په مياشت کې د دې کنوانسيون د غرو لومړنی کنفرانس د آلمان هېواد په پلازمېنې جرمني کې ترسره شو، چې پکې د دې کنوانسيون غړو د يو شمېر موضوعاتو لکه، د دې کنوانسيون د څلورمې مادې په اساس د اقليمي بدلون ملي راپورونو لپاره د يو پروتوکول تصويبېدو په اړه پکې خبرې اترې وشوې. سربېره پر دې په دې کنفرانس کې د دې کنوانسيون د فرعي برخو د دندو او رول او همدارنگه د دې کنوانسيون د ساختار په اړه هم پرېکړې وشوې.

د غرو کنفرانس د آلمان په بن ښار کې، هغه ځای چې د دې کنوانسيون سکرترت پکې موقعيت لري، ترسره کېږي، مگر دا چې له غرو هېوادونو څخه يو هېواد په رضاکار ډول يې کوربه توب ته وړانديز وکړي. څرنگه چې د غرو کنفرانس رياست د ملگرو ملتونو په پنځه پېژندل شويو سيمو (مرکزي او ختيځه اروپا، لويديځه اروپا،

افريقا، لاتينه امريکا او کارين) کې د بدلون په حال کې وي، نو د غرو په منځ کې د دې کنفرانس د ترسره کېدو ځای بدلېدو ته هم لېوالتيا موجوده ده. د غرو کنفرانس د ترسره کېدو موخه د لاندې موضوعاتو پر سر د بحثونو ترسره کېدل دي: د اقليمي موخو تعيينېدل او بيا کتنه کول، د دې موخو د پلي کېدو لپاره د کړنلارو ترتيبول او د دې کنوانسيون تر چتر لاندې يې تطبيقول او د علمي نظريو تبادلو او همغږيو رامنځ ته کول. د غرو کنفرانس د اقليمي بدلون په هکله د ملگرو ملتونو د کنوانسيون تر چتر لاندې د تصميم نيونې تر ټولو لوړه مرجع ده.

د غرو کنفرانس په درېيمه جلسه کې چې په کال ۱۹۹۷ ل. ل کې د جاپان په پلازمېنې توکيو ښار کې ترسره شوه د کيوټو پروتوکول چې د اقليمي بدلون کنوانسيون اړوند يو نړيوال توافقليک دی او د یاد کنوانسيون غړي د کمو الزام اورو نړيوالو موخو تعيينولو ته ژمنوي، تصويب شو او د ۲۰۰۵ ل. ل کال د فبرورۍ په ۱۶ مه نېټه يې خپل اجرات پيل کړل. د دې پروتوکول اساسي موخه د پرمختللو هېوادونو لخوا د شنو کوريزو گازونو د خپرېدا د کچې کمېدل دي، چې د ژمنو لومړنۍ دوره يې د ۲۰۰۸ څخه تر ۲۰۱۲ کلونو ترمنځ وه. د غرو کنفرانس په په اتلسمې جلسې کې چې د ۲۰۲۳ ل. ل کال د ډسمبر مياشتې په اتمه نېټه د يو شمېر بدلونونه، چې د دوحې تعديلاتو په نامه يادېږي، په دې پروتوکول کې رامنځ ته شوه، چې په لاندې ډول دي:

- د لومړي پروتوکول د ضميمې د غرو لپاره نوې ژمنې او د دويمې دورې ژمنې چې د ۲۰۱۳ جنورۍ مياشتې څخه د ۲۰۲۰ کال د ډسمبر تر وروستۍ نېټې دوره پکې راځي، تصويب شوې.
- د لومړۍ ضميمې هېوادونه مکلف شول، ترڅو د شنو کوريزو گازونو نوی شوی لېست چې د دويمې دورې په ژمنو کې د هغو مطابق راپور ورکوي، برابر کړي.

له نېکه مرغه د افغانستان اسلامي جمهوري دولت پلاوی دا ځل د ډېر چمتووالي په درلودلو سره د غړو په پنځه ویشتم کنفرانس کې د گډون لپاره چمتو دی، چې ۸ اساسي موضوعات یې مخکې له مخکې د هېواد لومړیتوبونو ته په کتو او د (COP۲۵) نړیوالې اجنډا مطابق د خبرو اترو لپاره ټاکلي دي، ترڅو وشي کړای له هغو څخه د هېواد په گټه استفاده وکړي او د هېواد اړتیاوې پکې منعکس کړي. دا اته موضوعات په لاندې ډول دي:

- د اقلیمي بدلون د تاثیراتو څخه اسباب پذیرۍ او ضایعاتو په هکله د وارسا نړیوال میکانیزم
- د اقلیمي بدلون سره د مبارزې په پار اوږدمهاله مالي تامین
- د اقلیمي بدلون پر وړاندې د ځواب ورکوونکو گامونو د اجرااتو د اغېز او تاثیر په اړه بحث (Forum on the impact of the implementation of response measures)
- د پاریس هوکړه لیک د شپږمې مادې اړوند موضوعات
- د کرنې یا زراعت په هکله د کارانینفیا گډ کار
- د کنوانسیون تر چتر لاندې د اوږدمهاله موخو دوره یي څېړنه.
- (د پاریس هوکړه لیک تر چتر لاندې د میتودولوژي موضوعاتو راپور ورکونې) شفافیت.
- د ملي معین (NDCs) مشارکت لپاره گډ زماني چوکاټ.
- د مذاکراتو سربېره، د مالي او تخنیکي مرستو د ترلاسه کولو لپاره د دوه جانبه او څو جانبه ملاتړ کوونکو سره لیدل هم د افغانستان دولت لپاره یوه مهمه اجنډا ده. په دې برخه کې افغاني پلاوی هم ښه چمتووالی لري او له مختلفو مرجعو سره یې اړیکې ټینګې کړې دي چې تمه ده د همدې کنفرانس په ترڅ کې ورسره لیدنې او کتنې ولري.

ولی باید د غړو په کنفرانس کې گډون وشي؟

د اقلیمي بدلون په هکله د ملګرو ملتونو کنوانسیون د غړو په کنفرانس کې گډون کولی شي چې د کمو پرمختللیو هېوادونو لکه افغانستان لپاره گټور ثابت شي چې ځینې موارد یې په لاندې ډول دي:

- د راتلونکو اړتیاو په اړه په تصمیم نیونه کې د هېواد له موقف څخه دفاع (لکه: د ملي معین سهم له پرمختګونو څخه راپور ورکول او د هغو پر وړاندې پراټه خنډونه او نور).
- په راتلونکې کې د مالي، تخنیکي او یا تکنالوژیکي فرصتونو په اړه په تصمیم نیونه کې د هېواد له موقف څخه دفاع (لکه: د اړتیاو مطابق د مخ پر ودې هېوادونو لپاره د مالي کمکونو د ترلاسه کولو د تسهیل پروسه).
- د مالي او غیر مالي مرستو د لاسته راوړلو په پار دوه جانبه او څو جانبه ملاتړ کوونکو سره ناسته کول او لیدل او د هغو هېوادونو سره چې ورته ملي او یو ډول شرایط لري د لا ډېر موثريت لپاره د همغږو گروهونو رامنځ ته کول.
- د اقلیمي بدلون په هکله د راتلونکو احتمالي پرمختګونو او فرصتونو په اړه د لادېر معلوماتو ترلاسه کولو لپاره د خبرو اترو تعقیبول او څارل. د دې موخو د ترلاسه کولو لپاره اړتیا ده چې افغانستان یو گډ پلاوی چې لوړ پوړي دولتي اراکین او د سازښت، کمښت، مالي، ټکنالوژي، حکومتولی او همدرانګه ډیپلوماسۍ په برخو کې د اقلیمي بدلون متخصصین پکې شامل وي ترتیب کړي او یو غړ سره په دې کنفرانس کې گډون وکړي.

د غړو پنځه ویشتم کنفرانس (COP۲۵) لپاره د افغانستان لومړیتوبونه او چمتووالی

طرح سبک سازی تعمیرات با استفاده از مصالح ساختمانی سبک

ترتیب کننده: انجینیر جواد تائب، متخصص ساختمان

مصالحی اطلاق می‌شود که وزن مخصوص آن‌ها از نمونه‌های مشابه کمتر بوده و استفاده از آنها به کاهش وزن کلی تعمیر بینجامد.

معرفی طرح

سبک سازی یکی از مباحث جدید در علم ساختمان سازی است که روز به روز در حال گسترش و پیشرفت می‌باشد. این فناوری، کاهش وزن تمام شده تعمیرات با استفاده از تکنیک‌های جدید، ساخت مصالح جدید و بهینه سازی روش‌های کاهش وزن تعمیر، علاوه بر صرفه جویی در هزینه، زمان و انرژی زیان‌های ناشی از حوادث طبیعی مانند زلزله را کاهش داده و صدمات ناشی از وزن زیاد ساختمان را به حد اقل می‌رساند. برای به

به دو دسته تقسیم می‌گردند:

- سبک کردن اجزای وزن بردار تعمیرات
- سبک کردن استرکچر تعمیرات

بخش عمده از مباحث مربوط به سبک سازی و تکنیک‌های رایج در مورد دستیابی به وزن مناسب ساختمانی را در بر می‌گیرد که شامل شناخت مصالح سبک رایج در صنعت ساختمان «در داخل و خارج کشور» و تکنالوژی استفاده از آن‌ها، معیارهای ارزیابی و میزان کارایی این مصالح به عنوان مصالح سبک و میزان تاثیر به کارگیری مصالح جدید در کاهش وزن ساختمان هزینه و زمان مورد نیاز اجرای یک ساختمان.

تعریف مصالح سبک: مصالح سبک به

نیاز گسترده و روز افزون جامعه به ساختمان و مسکن و ضرورت استفاده از روش‌ها و مصالح جدید به منظور افزایش سرعت ساخت، سبک سازی، عایق برودت، عایق صوت، افزایش عمر مفید و نیز مقاوم نمودن ساختمان در برابر زلزله را بیش از پیش مطرح کرده است. حل مشکلاتی نظیر زمان طولانی تطبیق، عمر مفید کم و یا هزینه زیاد اعمار ساختمان‌ها نیازمند ارایه راهکارها به منظور استفاده عملی از روش‌های جدید، مصالح ساختمانی جدید جهت کاهش وزن و کاهش زمان ساخت، دوام بیشتر و نهایتاً کاهش هزینه است.

روش‌های سبک‌سازی تعمیرات به طور عمده

باعث رشد شهرک‌های صنعتی گردیده و هم سبب می‌شود تا تعدادی زیادی از هموطنان جویای کار در بخش‌های مختلف مصروف به کار گردند.

۲ - کشف و استخراج معادن مورد نیاز و استفاده از آن در کارخانه‌های تولیدی مواد ساختمانی سبک.

۳ - به کارگیری نیروی جوان و با تجربه و فعال در زمینه فعالیت‌های مرتبط.

۴ - کاهش هزینه‌های تعمیرات: در نگاه اول استفاده از این گونه مصالح شاید گران‌تر از مصالح رایج در بازار تمام شود، اما به دلیل سبک شدن وزن کلی تعمیر، کاهش بار مرده، میزان استفاده کمتر از فولاد و کوچک شدن اجزای اساسی تعمیرات در مقاطع اساسی که سبب صرفه جویی در مصرف مصالح می‌شود و کاهش هزینه‌های جاری ساختمان مانند مصرف برق و استفاده از وسایل گرمایشی و سرمایشی به دلیل عایق بودن این مصالح، باعث جبران این مشکل خواهد شد.

منابع مالی این طرح

تامین کننده‌گان ابتدایی منابع مالی این طرح شرکت‌های تولید کننده مواد ساختمانی و مصرف کننده‌گان می‌باشند. در صورت ایجاد کارخانه‌ها توسط دولت؛ سرمایه‌گذاری‌های ابتدایی توسط دولت صورت گرفته که از طریق فروش محصولات در بازار سرمایه

۴ - ساخت کارخانه‌های تولید مواد ساختمانی سبک که باعث اشتغال زایی برای تعداد کثیری از افراد و اشخاص می‌گردد.

اهداف طرح

۱ - همگام بودن و بروز بودن با کشورهای پیشرفته در صنعت ساختمان سازی.

۲ - کاهش هزینه تعمیرات.

۳ - استفاده از دانش جدید، تجارب اساتید و افراد دارای تجربه در بخش ساختمان سازی در زمینه‌های مرتبط.

۴ - اشتغال زایی برای تعدادی از افراد جویای کار با احداث کارخانه‌های تولیدی.

۵ - جلوگیری از خارج شدن سرمایه نقدی برای واردات این گونه مواد ساختمانی.

۶ - جذب سرمایه گذاران داخلی و خارجی جهت سرمایه گذاری در این بخش.

۷ - حفظ‌الصحه محیط زیست به دلیل کاهش مصرف مواد سوختی برای گرم کردن تعمیرات در فصل سرد سال که در نتیجه باعث کاهش آلودگی هوا می‌گردد.

۸ - کاهش زباله‌های سوخت که سبب کم‌تر آلوده شدن محیط زیست می‌گردد.

جوانب اقتصادی طرح

۱ - جلوگیری از بیرون شدن سرمایه‌های داخلی از کشور با ایجاد کارخانه‌ها و تشویق سرمایه گذاران داخلی در این بخش که هم

کارگیری تکنیک‌های سبک سازی نخست باید به مساله اول علل سنگین شدن وزن تعمیر توجه کافی شود و پس از شناخت این علل و عوامل باید جهت حذف یا به حداقل رساندن تاثیر آن‌ها و وزن تمام شده تعمیرات تلاش نمود.

استفاده از مصالح سنگین وزن مانند خشت‌های معمولی و رایج در بازار، استفاده از کانکریت‌های معمولی، سنگ و غیره مصالح موجود رایج در بازار که مصالح سبک می‌تواند جایگزین خوبی برای این مصالح باشد.

دلایل ارایه این طرح

۱ - رشد روز افزون نفوس و نیاز شدید مردم به مسکن و انکشاف شهرک‌های رهائشی و ساخت و ساز تعمیرات.

۲ - استفاده از مصالح ساختمانی دارای وزن حجمی سنگین که سبب افزایش مقاطع گادرها و پایه‌ها گردیده و باعث افزایش وزن تمام شده تعمیر می‌گردد. این پدیده باعث افزایش مصرف فولاد نیز می‌شود.

۳ - موجود بودن مواد اولیه مصالح ساختمانی سبک در کشور و امکان موجودیت معادن مواد ساختمانی که می‌تواند در تولید مصالح ساختمانی سبک مورد استفاده قرار گیرد.

دوباره به دولت بازگشت خواهد کرد. دولت در قیمت گذاری این مواد نقش داشته، کنترل و نظارت دقیق می‌نماید.

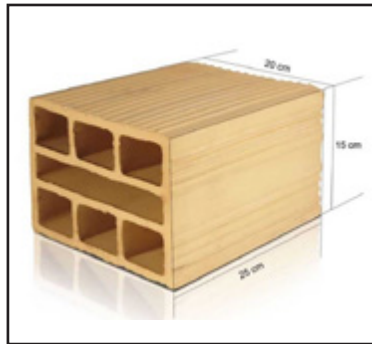
بازاریابی

- ۱ - شریک ساختن طرح با تولید کننده‌گان مصالح ساختمانی و تشویق آنان برای ایجاد خط تولید مصالح ساختمانی سبک. تولید کننده‌گان می‌توانند شرکت‌های دولتی یا بخش خصوصی باشند.
- ۲ - ایجاد یک گروه هماهنگ کننده بین شرکت‌های تولیدی مواد ساختمانی، وزارتخانه‌ها و شرکت‌های ساختمانی جهت استفاده از مصالح سبک در قسمت‌های کار بردی در تعمیرات.
- ۳ - امکان استفاده مصالح ساختمانی سبک توسط شرکت دولتی خانه سازی در بخش تولیدی این شرکت.
- ۴ - معرفی محصولات تولیدی از طریق رسانه‌ها برای تشویق مردم و انجینیران به استفاده از مواد ساختمانی سبک.

لیست تعدادی از مصالح ساختمانی سبک

۱ - خشت سفالی
 خشت سفالی بخشی از مصالح ساختمانی می‌باشد که بیش از دیر باز افراد برای دیوار چینی تعمیرات و منازل خود از آن استفاده می‌کنند. این دسته از خشت‌های رسی از نظر ساخت، شکل، رنگ و مشخصات فنی در نهایت دقت تهیه می‌گردند و بسته به شکل آنها در نقاط مختلف ساختمان استفاده

می‌شوند. به علت جذب کم آب در خشت‌های سفالی به منظور چسبندگی مناسب با مصالح انواع سوراخ دار آنها را مورد استفاده قرار می‌دهند. از دیگر خواص آنها سبکی است که باعث بالا رفتن سرعت خشت کاری می‌شود. به علت سطح یکپارچه و یک نواخت آنها برای نمای خشتی، نوع سفالی پیشنهاد می‌شود.

عکس شماره یک

خشت‌های سفالی گروهی از مصالح هستند که به صورت صنعتی تولید و جایگزین سنگ شده اند و در حقیقت سنگ ساخته دست بشر هستند، سنگی دگرگون که از تغییر وضعیت خشت پدید می‌آید. این گروه از مصالح که اولین تولید صنعتی و انبوه مصالح ساختمانی به دست بشر به شمار می‌آید، براساس نوع مواد اولیه، روند تولید و محل مصرف به انواع متنوعی تقسیم می‌شوند. خشت سفال‌های رسی که اولین و فراوان‌ترین آنها هستند، قدمت چند هزار ساله دارند.

ابعاد خشت سفال به ضخامت ۱۵ cm در حالت استاندارد ۲۰ در ۲۰ در ۱۵ می‌باشد. ابعاد خشت سفال به ضخامت ۱۰ cm در حالت استاندارد ۲۰ در ۲۰ در ۱۰ می‌باشد.

۲ - انواع کانکریت سبک

ابتدا به تفاوت وزن حجمی انواع کانکریت می‌پردازیم:
 تمایز کانکریت از نظر وزن حجمی:
 الف: کانکریت معمولی: وزن حجمی کانکریت معمولی در دامنه باریک ۲۲۰۰ تا ۲۶۰۰ kg/m^۳ قرار دارد، زیرا اکثر سنگ‌ها در وزن مخصوص تفاوت اندکی دارند.
 ب: کانکریت سنگین: از این کانکریت‌ها در ساختمان محافظه بیولوژیکی بیشتر استفاده می‌شود؛ مانند ساختار، آنتورهای هسته‌ای و پناهگاه‌های ضد هسته‌ای که مورد بحث ما نمی‌باشد که وزن حجمی آن معمولا بیشتر از ۲۲۰۰ تا ۲۶۰۰ کیلو گرام بر متر مکعب است.

عکس شماره ۲

ج: کانکریت سبک: مصرف کانکریت سبک

کانکریت مخصوص عایق کاری معمولاً دارای وزن مخصوص کمتر از ۸۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب و مقاومت بین ۷/ و «YMPA» می باشد.

انواع سبک دانه‌های که به عنوان مصالح در ساختار کانکریت سبک استفاده می‌شود:

الف - سبک دانه‌های طبیعی: مانند سنگ پا، پوکه سنگ، خاکستر، سنگدانه‌های سبک که اکثر آنها منشاء آتشفشانی دارند.

این نوع سبک دانه‌ها فقط در بعضی جاها یافت می‌شوند، از این رو به میزان زیاد مصرف نمی‌شوند، معمولاً از ایتالیا و آلمان اینگونه مصالح صادر می‌شود. ممکن است در کشور ما نیز معادن چنین موادی وجود داشته باشد.

از انواعی پوکه معدنی سنگی که ساختمان داخلی آن ضعیف نباشد؛ کانکریت رضایت بخش با وزن مخصوص ۷۰۰ تا ۱۴۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب تولید می‌شود که خاصیت عایق بودن آن خوب است، اما جذب آب و جمع شده‌گی آن زیاد است. سنگ پا نیز دارای خاصیت مشابه است.

ب - سبک دانه‌های مصنوعی: این سبک دانه‌ها به چند گروه تقسیم می‌شوند:

گروه اول: با حرارت دادن و منبسط شدن خاک رس، سنگ رسی، سنگ لوح، سنگ رسی منفذ دار، پرلیت، اسیدین، ورمیکولیت به دست می‌آیند.

گروه دوم: از سرد نمودن و منبسط شدن سرباره کوره‌های ذوب آهن به طریق مخصوص به دست می‌آید.

را کانکریت بدون سنگدانه ریز می‌نامند. نکته: کاهش در وزن مخصوص در هر حالت توسط منافذ یا در مصالح یا در فضای بین ذرات درشت موجب کاهش مقاومت کانکریت می‌شود.

عکس شماره ۳

طبقه بندی کانکریت‌های سبک حسب نوع کاربرد آنه:

- کانکریت سبک وزن بردار در تعمیرات
 - کانکریت مصرفی در دیوارهای غیر وزن بردار
 - کانکریت عایق حرارتی
- طبقه بندی کانکریت سبک وزن بردار طبق حداقل مقاومت فشار انجام می‌گیرد.

عکس شماره ۴

اصولاً تابع ملاحظات اقتصادی است، ضمن اینکه استفاده از این کانکریت به عنوان مصالح ساختمانی دارای اهمیت بسیار زیاد است، این کانکریت دارای وزن حجم کمتر از ۲۲۰۰ تا ۲۶۰۰ کیلوگرم در متر مکعب می‌باشد. به این دلیل دارای امتیاز قابل توجهی از نظر ایجاد وزن وارده بر استرکچر تعمیر می‌باشد. وزن حجمی کانکریت سبک تقریباً بین ۳۰۰ تا ۱۸۵۰ کیلوگرم بر متر مکعب می‌باشد که یکی از امتیازات مهم آن، امکان استفاده در مقاطع کوچک‌تر و کاهش ابعاد مربوطه در اندازه تهداب‌ها می‌باشد. ضمن اینکه قالب‌ها فشار کمتری را از حالت کانکریت معمولی تحمل می‌کنند و همچنین در کاهش جابجایی کل وزن مصالح به دلیل افزایش تولید جایگاه ویژه دارد.

روش‌های کلی تولید کانکریت سبک:

روش اول: از مصالح متخلخل سبک با وزن مخصوص ظاهری کم به جای سنگدانه معمولی که تقریباً دارای وزن حجمی ۲/۶ می‌باشد، استفاده می‌کنند.

روش دوم: کانکریت سبک تولید شده در این روش بر اساس ایجاد منافذ متعدد در داخل کانکریت یا مصالح می‌باشد که این منافذ باید به وضوح از منافذ بسیار ریز کانکریت با حباب هوا متمایز باشد که به نام کانکریت اسفنجی، کانکریت منفذ دار و یا کانکریت گازی یا کانکریت هوادار می‌شناسند.

روش سوم: در این روش تولید، سنگدانه‌های ریز از مخلوط کانکریت حذف می‌شوند، طوری که منافذ متعددی بین ذرات به وجود می‌آید و عموماً از سنگدانه‌های درشت با وزن معمولی استفاده می‌شود. این نوع کانکریت

شان یعنی زن بودن و حاکم بودن سنت و فرهنگ مردسالار در جامعه محدود می‌سازد.

گرچه در قوانین افغانستان حقوق زنان از جمله حق مالکیت زن به رسمیت شناخته شده است، چنانچه قانون اساسی افغانستان برای مصونیت حق مالکیت یک چهارچوب حقوقی را ایجاد کرده است. در ماده چهل این قانون آمده است: «ملکیت از تعرض مصئون است و هیچ کس از کسب و تصرف در آن منع نمی‌شود مگر در حدود احکام قانون.» اما فرهنگ و سنت حاکم در جامعه زنان را مجبور می‌سازد تا برای حفظ آبرو و حیثیت خانواده برای دریافت میراث از پدران شان و مهر از شوهران شان هیچگاهی حق شان را از املاک و دیگر دارایی‌های که مربوط به آن‌ها می‌شود، مطالبه نکنند.

گاهی هم اگر زنی برای به دست آوردن حقوقش از مواد قانون استفاده کرده تا مطالبه ملکیت و سهمش را نماید، به او برچسب بد بودن زده می‌شود. در بسیاری از خانواده‌های سنتی افغانستان زنانی که خواهان گرفتن سهم از ارث باشند، با تهدید و خشونت روبرو هستند و در بیشتر موارد مردان خانواده حاضر به دادن ملکیت به زنان نیستند و اگر زنی هم موفق به گرفتن آن شود، با او قطع رابطه صورت می‌گیرد.

برعلاوه قانون اساسی افغانستان، قوانین دیگر چون قانون مدنی افغانستان، فرمان شماره ۸۳ مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان در سال ۲۰۰۳ میلادی و قانون تنظیم امور زمینداری، مقرر ثبوت ساحات غیررسمی شهری و قانون منع خشونت علیه زنان از جمله قوانینی اند که حق مالکیت تمام افراد جامعه اعم از زن و مرد در آن محفوظ دانسته شده است و در قوانین هیچگاه زنان از حق مالکیت بر زمین و یا هم املاک دیگر محروم دانسته نشده اند.

یکی دیگر از موارد مهم در زمینه مالکیت برای زنان تهیه و تصویب پالیسی مشخص تحت نام (پالیسی دسترسی زنان به حق مالکیت و میراث) است. این پالیسی که از سوی وزارت امور زنان به مشوره و کمک سایر نهادها همانند وزارت عدلیه، وزارت ارشاد، حج و اوقاف، وزارت شهرسازی و اراضی، انجمن مستقل وکلای مدافع، ستره محکمه، وزارت داخله، لوی څارنوالی، وزارت اطلاعات و فرهنگ و دیگر ارگان‌های زیربند ساخته شده است.

یکی از موارد عمده این پالیسی بلند بردن سطح آگاهی مردم در رابطه به حق میراث و مالکیت زنان بر املاک است، چیزی که بیشترین نیاز را تشکیل می‌دهد. به طور خاص در مناطق روستایی، اما حق مالکیت زنان فقط محدود به همان ماده‌های از قانون می‌شود که بسیاری از این حقوق متأسفانه در عالم واقع به زنان تعلق نمی‌گیرد و تنها روی کاغذ مانده است. چنانچه در این مورد شواهد زیادی وجود دارد.

نظر به آماري که لوی څارنوالی افغانستان در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ ارایه کرده است، ۲۲ مورد منع تصرف زنان بر حق مالکیت در ارث و دیگر اموال به ثبت رسیده و این ارقامی است که ثبت شده و تعداد ارقام ثبت نشده به صدها می‌رسد که زنان اجازه ثبت کردن آن را به دست آورده نمی‌توانند و یا هم خودشان قسمی در گرداب مردسالاری گیر کرده اند که جرأت اقدام برای دریافت این اموال را از خانواده‌های خود کرده نمی‌توانند.

یکی دیگر از اقدام‌های قانونی که در زمینه حق مالکیت زنان روی دست گرفته شده و یک اقدام نیک است. برنامه ثبت ساحات غیررسمی شهری طبق رهنمود خردمنانه جلالتماب رئیس جمهوری

اسلامی افغانستان، توسط وزارت شهرسازی و اراضی طرح و ترتیب گردیده است.

وزارت شهرسازی و اراضی برای حدود ۲۰ هزار خانه در ساحات غیرپلانی شهرهای کابل، هرات، جلال آباد، بامیان و نیلی سند ملکیت توزیع نموده است. صدور سند مالکیت برای ساحات غیرپلانی جزء برنامه «شهر برای همه» است که کارش حدود دو سال قبل آغاز شده بود.

دولت افغانستان در سال ۲۰۱۶ به همکاری اداره اسکان سازمان ملل متحد (UN Habitat) این برنامه را راه‌اندازی کرد. این برنامه در شهرهای کابل، هرات، مزار شریف، جلال آباد، نیلی، قندهار و بامیان در حال اجرا است. براساس این برنامه، دولت به افرادی که روی زمین‌های دولتی خانه ساخته اند و چندین سال است در همان خانه زندگی می‌کنند، سند ملکیت صادر می‌کند، اما مشروط بر این که نام همسرش به عنوان شریک ملک در سند ذکر شود و همچنین مساحت زمین بیش از ۱۰ بسوه نباشد.

این یک امر واضح است که دولت افغانستان متعهد به دسترسی زنان به حقوق شان است، اما نظر به فرهنگ مردسالار که در جامعه ما حاکم است، اکثر اوقات دولت در اجرای قوانین ناتوان است و گاهی هم فساد در نهادها باعث عدم اجرایی شدن قوانین در مورد حقوق زنان می‌شود، چنانچه در جریان اجرای برنامه ثبت سند ملکیت با ذکر نام زنان به عنوان شریک همسران شان در سند ملکیت، دست اندرکاران این بخش با مشکلات و موانع زیاد روبرو شده اند و با افرادی برخورد کرده اند که مخالف ذکر نام همسرشان در سند ملکیت بوده اند و آن را پشتوانه دینی و مذهبی می‌دهند و استدلال شان این است که زنان بعد از فوت همسران شان حق میراث دارند.

این موضوع نشانگر فرهنگ و جامعه مردسالار است که در برابر اجرایی شدن قوانین و حمایت از زنان مقاومت می‌کند و در نهایت زنان قربانی می‌شوند. یکی از عوامل برجسته اعمال خشونت علیه زنان، در وابستگی اقتصادی آن‌ها به مردان می‌باشد. این وابستگی زنان را مجبور به اطاعت از مردان می‌نماید و تصمیم‌گیری، اراده و اعمال نظر آنها را محدود و گاهی ناممکن می‌سازد.

وابستگی اقتصادی زنان زمینه اعمال قدرت را برای مردان یا همان تمویل‌کننده‌گان فراهم می‌آورد و زنان به دلیل این وابستگی به مردان خانواده و به دلیل نداشتن حق رسمی و ثبت شده ملکیت در دارایی خانواده امکان اعمال نظر و اراده شان بسیار محدود می‌باشد.

نتیجه‌گیری

حق مالکیت زنان از مهم‌ترین و بنیادی‌ترین حقوق زنان است که شاخه از حقوق مدنی آن‌ها به حساب می‌آید، زیرا ادامه حیات انسان بستگی به تأمین نیازها و احتیاجات مادی او است و رفع این احتیاجات بر مبنای برخورداری از حق مالکیت است.

اصلاح فرهنگ، تقویت دولت برای تطبیق قوانین از جمله مؤلفه‌های اند که می‌تواند زنان را در دستیابی به حقوق شان به خصوص حق مالکیت که می‌تواند زنان را از محرومیت و فقر به استقلال مالی برساند، است. برای پایان حقارت زنان در جامعه مردسالار در افغانستان و همچنان ایستاده‌گی در برابر بنیادگرایی مذهبی که از آن به عنوان یک ایدئولوژی ضد زن بهره می‌برند، نیاز به تقویت زنان و حمایت‌های بین‌المللی و تطبیق قوانین دارد. همین‌گونه، رهبری سیاسی اهمیت بسیار کلیدی در حمایت از زنان دارد.

له لب دریا تر پل

خشتي

د پل خشتي مسجد د اسلام درېيم رښتيني خليفه حضرت عثمان (رض) د خلافت پر مهال جوړ شو چې په پيل کې په «مسجد لب دريا» نوم ونومول شو، خو د شاه زمان پر مهال چې په دې سيمه کې د کابل سيند پر سر د پخو خښتو پل جوړ شو بيا د مسجد نوم هم د «پل خشتي» په نوم بدل شو.

د دې مسجد بنسټيزې چارې د تېمور شاه دراني د پاچاهۍ پر مهال په ۱۱۸۷ هـ ق کال کې پيل شوې، خو نېشاپور، سنډه او بلوچستان ته د هغه سفرونه د دې مسجد چارې لږې ټکنې کړې.

د تېمور شاه له مړينې وروسته په ۱۲۱۳ هـ ش کې د هغه د زوی شاه زمان له لوري يې د رغونې چارې نږدې پای ته ورسېدې، خو د عبدالرحمن خان د پاچاهۍ پر مهال په ۱۲۷۱ هـ ش کې يوه پوږيزه ودانۍ جوړه کړه او د رغونې چارې يې تر يو بريده پر مخ لاړې.

د غازي امان الله خان د واکمنۍ پر مهال په ۱۳۰۳ هـ ش کې د هغه د فرمان له مخې په دې مسجد کې د کوچنيو ماشومانو لپاره د لومړنيو زده کړو مدرسه هم جوړه شوه او د نادر خان په موده کې هم په دې مسجد کې يو لړ بنسټيز کارونه وشول.

همداراز د محمد ظاهر شاه د واکمنۍ پر مهال په ۱۳۳۴ کې دا مسجد په نوي عصري او اسلامي معماري سبک ورغول شو چې د اوسني مسجد منار ۶۲ متره او گنبد يې ۱۸ متره لوړالی لري او مساحت يې ۸۴۱۸ متره مربع دی چې په يو وخت کې په کې درې زره لمونځ کوونکي عبادت کولای شي.

په کابل کې د نورو تاريخي ځايونو تر څنگ د کورنيو جگړو پر مهال دې مسجد ته هم قسمي زيان رسېدلی و، خو د وخت په تېرېدو سره بېرته بيا رغول شوی دی.

خو د ښار جوړولو او ځمکو وزارت په هېواد کې د تاريخي اېدو ساتلو په موخه د جلالتمآب جمهور رئيس اشرف غني د حکم پر اساس د کور جوړونې تصدی له لارې په ۱۳۹۵ کال کې د دې تاريخي مسجد د بيا رغونې، ترميم او مرمت چارې پيل کړې چې سې ۱۳۹۸ کال کې يې چارې بشپړې شوې او يو ځل بيا يې دروازې د لمونځ کوونکي پر مخ پرانېستل شوې.

د ښار جوړولو او ځمکو وزارت د دې مسجد جوړولو تر څنگ په هرات کې جامع مسجد، په کابل کې د باغ بالا ماڼۍ، د وزير محمد اکبر خان په وياړ د بېرغ سيمې رغول او د پارلمان د شهيدانو هديرې جوړول، د کندهار حرم سراي، د بدخشان خرقې مبارکې رغول او په هېواد کې د نورو تاريخي اېدو د جوړولو چارې بشپړې کړي دي.

همداراز، دې وزارت په ټول هېواد کې د ۷۹ مذهبي او ديني ساختماني پروژو د سروې او ډيزاين چارې پيل کړې چې په نږدې راتلونکې کې به يې عملي کارونه پيل او هېوادوالو ته د گټې اخېستنې لپاره وسپارل شي.

ښارونو ته د لرليد جوړونې بهير چټک روان دی

ډاکټر عبدالسمیع عبدالرحیمزی، د افغانستان د ښارونو پراختیا د ملاتړ پروژې مشر

پالیسی جوړونې ترڅنگ د بشري سرچینو ظرفیت جوړونه هم کوي. • ښاري پلان جوړونه: پلان جوړونه، د پلانونو غښتلتیا او یادو پنځو ښارونو لپاره د سټراټیژیک پراختیایي پلانونو طرح او ترتیب. • ښاري پانگونه: د ښار د لومړیتوب لرونکو پروژو لپاره د امکاناتو ارزونه او د ډیزاین په هدف د مطالعاتو ترسره کول. د ښارونو سټراټیژیک پراختیایي پلان د ښارونو سټراټیژیک پراختیایي پلان (SDF) او یا (Strategic Development Framework) د افغانستان د ښارونو د پراختیا پروگرام (UDSP) له اساسي او مهمو فعالیتونو شمېرل کېږي چې همدا اوس په هرات، مزار شریف، جلال آباد، کندهار او خوست ښارونو کې د منځمهال او اوږدمهال لپاره د سټراټیژیک پراختیا چار چوکاټ برابرولو په برخه کې فعالیت لري. د دې پروژې اساسي موخې د ښارونو د پراختیا لپاره د یوه واضح لیدلوري او لرليد ټاکل او د ښارونو د پراختیا لپاره د اړتیا وړ سټراټیژيو جوړول دي. د دې پلان په رامنځته کیدو سره به لنډمهال او اوږدمهال

د افغانستان د ښارونو پراختیا ملاتړ پروژه (UDSP) د نړیوال بانک په مالي مرسته د ۱۳۹۷ کال په اوومه میاشت د ښار جوړولو او ځمکو وزارت په چوکاټ کې رامنځته او په فعالیت یې پیل وکړ. دغه پروژه د ښار جوړولو او ځمکو وزارت او د سیمه ییزو ارګانونو خپلواکې ادارې د ښاروالیو معینیت سره د ښارونو لپاره د پالیسی او ښاري پلانونو په جوړولو، ظرفیت لوړولو او سیستم جوړولو په برخو کې دنده ترسره کوي. د دغې پروژې په اډانه کې همدا اوس د مزارشريف، هرات، کندهار، خوست او جلال آباد ښارونو لپاره د ښاري لرليد پر جوړولو کار روان دی. د افغانستان د ښارونو پراختیا ملاتړ پروژې (UDSP) اساسي فعالیتونه په لاندې ډول دي:

- ښاري معلومات: د ښار جوړولو او ځمکو وزارت لپاره د ښاري فعالیتونو لاندېوالي لپاره د ښاري معلوماتو سیستم جوړول.
- ښارونو لپاره پالیسي جوړونه: یاده پروژه په لومړي گام کې مزارشريف، هرات، کندهار، خوست او جلال آباد ښارونو لپاره د ښاري

کې اساسي لومړیتوبونه او موخې په ګوته کېږي. د دغې لړۍ په پایله کې هغه پروژې چې د اقتصادي انکشاف لپاره ډېرې مهمې دي، په نښه کېږي، څو ورته د پانګونې پلانونه طرح او ترتیب شي. د ښارونو ستراتیژیک پراختیایي پلان (SDF) جوړولو پر مهال لاندې فعالیتونه ترسره کېږي:

- د ښاروالیو د اوسني وضعیت څېړنه. په دې څېړنه کې د اقتصادي انکشاف مسیر، د نفوسو مطالعه، اقتصاد، ښاري اساسات او د پراختیا پر مخ ستونزې او خنډونه څېړل کېږي.
- د ښاري پلان جوړولو په برخه کې د ظرفیت، د مالي مدیریت او همدارنګه د بشري سرچینو د ظرفیت مطالعه.
- ټولنیز او چاپیریال پورې اړوند مطالعات
- د راستنیدونکو او همدارنګه د بې ځایه شویو کورنیو د وضعیت مطالعه

- د کانونو او غرنیزو سیمو مطالعه
- د اوبو او نورو سرچینو څېړنه او د هغو د مناسبو پلانونو جوړونه
- د ښار د پنځو اهمیت لرونکیو سیمو پېژندنه او د هغوی لپاره د ډیزاین چارو ترسره کول

- د تطبیق لومړیتوب او د تطبیق پلان جوړونه

د ښارونو ستراتیژیک پراختیایي پلان (SDF) په اډانه کې نه یوازې دا چې ښارونو کې د ستراتیژیک لیدلوري مسیر په ډاګه کېږي، بلکې ترڅنګ یې په دې برخه کې هدف ته د رسېدو لار هم لندوي. همدارنګه کومې څېړنې چې د مطالعاتو ترسره کولو په ترڅ کې کېږي، اوس او راتلونکي کې د تفصیلي پلانونو په جوړولو کې هم مرسته کولای شي. په ورته وخت کې دغو پلانونو کې د راتلونکو څو کلونو لپاره د پانګونې پروژې لپاره په زمینه سازی کې هم خورا زیاته مرسته کولای شي.

د ښارونو ستراتیژیک پراختیایي پلان (SDF) په ښارونو کې د مشورو د لاندېښو ښو پر بنسټ چمتو کېږي:

الف: لومړی تحلیلي او ارزونې ترسره کېږي څو په ډاګه شي چې د ښار په کچه اوسنی وضعیت، پلان او اداري جوړښت او د معلوماتو موجودیت په اړه توضیحات ترلاسه شي.

ب: د کلیدي ځایي شریکانو له خوا د منظمو ډيالوګونو او یا خبرو اترو ترسره کول

ج: او د مشورې پر اساس د ستراتیژیک پراختیا چوکاټ مسوده، پانګونې لپاره د کلیدي لومړیتوبونو په لرلو سره چمتو کېږي

د ښارونو ستراتیژیک پراختیایي پلان (SDF) د جوړونې ټولې چارې له امریکایي ساساکي کمپنۍ (Sasaki International inc) (Sasaki International inc) (Level NY International – Infrastructure)، (DLA Piper International Municipal Governance) او (Oxford Policy International – Economic) له خوا پر مخ وړل کېږي.

د پلان جوړونې موده:

د ساساکي په نوم امریکایي کمپنۍ د قرارداد له مخې اړ ده چې د ښارونو ستراتیژیک پراختیایي پلان (SDF) د ښار جوړولو او ځمکو وزارت په چوکاټ کې د افغانستان د ښارونو پراختیا ملاتړ پروژې (UDSP) سره په همغږي د یوه کال په موده کې بشپړ او تطبیق

لپاره چمتو کړي.

د ښارونو ستراتیژیک پراختیایي پلان (SDF) دندې او برخې: لومړۍ رپوټ: دا راپور د ساساکي کمپنۍ تگلارې او یا هم میتود، مهال وېش او د پلان جوړونې پروسې په اړه پر معلوماتو راڅرخي. د ساساکي په نوم امریکایي کمپنۍ اړه ده چې د لومړي رپوټ (Inception Report) لاندینيو موضوعاتو په اړه معلومات ورکړي:

- ټولو مهمو مرحلو لپاره د کاري پلان برابرول
- ولایتونو ته د تخنیکي ډلو ورلېږل او د هغو د چارو انسجام
- سروې لپاره پلان جوړونه
- د ارزونې اساسي پوښتنو جوړولو لپاره د معلوماتو د راټولولو د تگلارې او یا هم میتود تعریف
- د فعالیتونو په برخه کې د اساسي ننگونو او خنډونو پېژندنه او هغو ته د حل لارې موندنه

دویم رپوټ: قراردادي کمپنۍ دویم رپوټ چې (Baseline Assessment and Diagnostic Report) نومېږي، د ښار جوړولو او ځمکو وزارت د افغانستان د ښارونو پراختیا ملاتړ پروژې (UDSP) سره شریکوي.

دغه رپوټ به د هر ښار لپاره ځانګړې برخې ولري. په دې کې د هر ښار اوسنی وضعیت د هغه د قوت، ضعف، فرصتونو او ننگونو د مطالعې پر اساس څېړل کېږي او ورپسې د انکشاف اساسي لاملونه په ګوته کېږي چې په پایله کې به د انکشاف ستراتیژي ټاکل کېږي. له هغې وروسته د هرې ستراتیژي لپاره موخې ټاکل کېږي او هرې موخې لپاره د پروژو نوملړ لاس ته راځي.

د دې رپوټ جوړولو لپاره همدارنګه نور اطلاعات هم راټولېږي چې په کې د ستیلايت عکسونه، د هر سکتور اړوند اطلاعات او د هر سکتور اړوند اطلاعات په انټرنټ خپاره شوي معلومات شاملېږي. دا اطلاعات څېړل کېږي او د ښاري پلان جوړولو لپاره ورڅخه کار اخیستل کېږي.

د هر ښار اړوند ټولنیز، اقتصادي او چاپیریال پورې اړوند اطلاعات د سروې او ګروپي بحثونو او همدارنګه تخنیکي کارکوونکو سره د مرکو له لارې سر ته رسېږي. په دې تړاو په هر ښار کې د ۸۰۰ څخه تر ۱۰۰۰ کسانو سره ځانګړې مرکې شوي دي. ۱۲ ګروپي بحثونه او همدارنګه په هر ښار کې ۱۲ تخنیکي مرکې ترسره شوي دي.

دا معلومات د هر ښار اړوند اساسي معلوماتو لپاره اساس جوړوي. د اطلاعاتو د راټولولو په دې پړاو کې پر راستنیدونکو کورنیو او همدا رانګه کورنیو بې ځایه شویو باندې هم ځانګړې توجه کېږي. د معلوماتو او ارقامو ارزونه، په یادو پنځو ولایتونو کې به ټولنیز، اقتصادي، زېربناوو، سرچینو، مالي، خصوصي سکتور، ځایي فرصتونه او د جنډر په ګډون نور معلومات شاملېږي. د اطلاعاتو د راټولولو په وروستي پړاو کې په کابل او په یاد شویو ښارونو کې مشورتي ورکشاپونه ترسره کېږي، څو د هر ولایت د سیمه ییز حکومت د چارواکو په ګډون بحثونه ترسره کړي.

درېیم رپوټ: دغه رپوټ ترکیبي (Synthesis Report) نومېږي چې په لومړي سر کې په کې معلومات یو ځای کېږي او وروسته د تصویر په بڼه ښودل کېږي.

په دې رپوټ کې به د ورکشاپ د مشورو د پایلو توضیحي گزارش، د ستراتیژیک انکشاف لرلید، د ښاري انکشاف کلیدي ساحې او د

• د ښارونو ټولنيز او چاپيريال اړوند موضوعاتو پېژندنه

• په ښارونو کې د راستنېدونکو او د بې ځايه شويو کورنيو پېژندنه

• په ښارونو کې د ښاري تاسيساتو پايداره کولو لپاره د فرصتونو پېژندنه او د لارو چارو لټول

• او د کانونو د مديريت لپاره د ستراتيژيو جوړونه

د ويلو ده چې د ښاري پراختيا د ستراتيژيک پلان په رڼا کې د هغه تفصيلي پلانونه د ښارواليو له خوا چمتو کيږي.

پنځم رپوټ: د ښاري پانگونې لپاره د پروژو چمتووالي «Cities Investment Project»

د نړيوال بانک د اصولو په رعايتولو سره د پانگي اچونې لپاره لنډ مهاله، منځمهاله او اوږدمهاله پروژې ترتيب کيږي. دا پروژې به د ښارونو د اقتصادي پراختيا لپاره د کلتسټ ونډه لري. د دغو پروژو تطبيق لپاره مالي پلان هم جوړيږي. د دغو پروژو يوه برخه د سيمه ييزو ارگانونو خپلواکې ادارې د ښارواليو معينيت په اډانه کې تطبيق کيږي. نورې پروژې به يې د ښارواليو د معينيت او همدارنگه خصوصي سکتور له خوا تطبيق کيږي.

شپږم رپوټ: د ښارونو د ستراتيژيک پراختيايي پلان د لارښود برابرول

د «SDF» د تجربې په پام کې نيولو سره د ساساکي په نوم امريکايي کمپنۍ به د ښارونو جوړولو او ځمکې وزارت د کارکونکو لپاره يو لارښود برابر کړي.

دا لارښود د وزارت کارکونکو سره مرسته کوي، خو په راتلونکي کې د نورو ښارونو لپاره ورته ستراتيژيک پلانونو جوړکړي. همدارنگه د ستراتيژيک پلان د جوړولو لپاره د وزارت کارکونکو لپاره روزنيز سيمينارونه هم په پام کې نيول شوي دي چې نهه موده لري چې هر موده يې په اونۍ کې يو ځل د دوو ساعتونو لپاره د ساساکي کمپنۍ متخصصينو لپاره تدريس کيږي. عملي کارونه د دغو سيمينارونو اصلي برخه جوړوي.

پانگونې لپاره اساسي پروژې په نښه کيږي.

دا رپوټ د پلان جوړولو څخه يوه مرحله وړاندې دی چې په يو نړيوال مجلس کې چيرته چې د ساساکي شرکت تر ۲۰ متخصصينو پورې او همدارنگه د ښاري سکتور مشرتابه او اړوندو نورو ادارو رهبري او ښاروالان په کې گډون کوي؛ ارزول کيږي. په دې غونډه کې به د هر ښار اړوند د ستراتيژيک پراختيا لپاره پر ستراتيژيو او پاليسيو بحثونه او لازمي پرېکړې کيږي.

څلورم رپوټ: د ښارونو د ستراتيژيک پراختيايي پلان جوړول (Strategic Development Framework)

د پلان جوړول د پورته مطالعاتو پر بنسټ ترسره کيږي. په دې پړاو کې تطبيقي پلان، د نظارت او ارزونې پلان او همدارنگه تشریحي پلان جوړيږي.

د ښارونو ستراتيژيک پراختيايي پلان جوړولو کې لاندېني موارد په پام کې نيول کيږي:

- د ښارونو د ښاري پراختيا د مسير ټاکنه
- په ښارونو کې د عامه ځايونو، پارکونو، د سياحت او د داسې نورو ځايونو په نښه کول
- په ښارونو کې د پانگونې او د ولايتي او سيمه ييزې اقتصادي ودې د موقعيتونو په نښه کول
- د ولايتونو په کچه د سيمه ييز ټرانزيت بدلولو او همدا رنگه ښارونو کې دننه د اتصال فرصتونو په نښه کول
- د ښارونو او د ښار د کرنيزو او حاصل خېزو سيمو ترمنځ د اړيکو د فرصتونو په نښه کول
- د لوړو زده کړو د تخصصي مرکز بدلېدو لپاره د ښارونو فرصتونو په نښه کول
- ښارونو کې د څښاک اوبو برابرولو په موخه د تايياوو نيول
- پر صادراتي مرکزونو د ښارونو بدلولو په هدف د فرصتونو په نښه کول
- په ښارونو کې د توريزم او ميلمه پالنې د ودې د فرصتونه پېژندنه

گامی در جهت انسجام پروژه‌های ساختمانی

نویسنده: افق روشن

کیفیت، کاهش زمان تطبیق و هزینه پروژه‌ها و تاسیسات عام‌المنفعه تحت استفاده دولت فعالیت دارد.

هدف ایجاد مرکز واحد دیزاین، ایجاد یک سیستم نظام‌مند در طرح، دیزاین و مدیریت پروژه‌های ساختمانی مطابق به استندردهای ملی و بین‌المللی بوده تا بتوان در عرصه انکشاف تکنیکی، هماهنگی میان ادارات زیربط، تسهیل و تسریع روند دیزاین، کنترل کیفیت معیاری پروژه‌های ساختمانی را به وجود آورد.

اهداف مهم این مرکز را انسجام امور تمامی پروژه‌های ساختمانی در چهارچوب دولت، ایجاد هماهنگی، توسعه و گسترش فعالیت‌های مربوط به تهیه و ترتیب اسناد

در نتیجه برای نخستین بار، مرکز طرح، دیزاین و مدیریت پروژه‌های ساختمان‌های عامه و دولتی بر اساس پیشنهاد وزارت شهرسازی و اراضی و منظوری جلالتمآب رئیس جمهوری اسلامی افغانستان حسب حکم شماره ۹۲۳ مورده ۱۴/۱۰/۱۳۹۸ به عنوان واحد وزارت شهرسازی و اراضی ایجاد و هم‌اکنون از زیر مجموعه‌های معینیت امور ساختمان‌های عامه فعالیت دارد.

مرکز طرح و دیزاین پروژه‌های ساختمانی دولتی اولین، بزرگ‌ترین و تخصصی‌ترین مرکز در بخش‌های احداث و مدیریت ساختمان‌های عام‌المنفعه دولتی بوده که در عرصه‌های تعیین پالیسی، مدیریت و هماهنگی توسعه امور ساختمانی، افزایش

در شرایط کنونی که ضرورت ساخت و ساز پروژه‌های زیربنایی، ساختمان‌های عام‌المنفعه دولتی و مدیریت نظام انجینیری در سکتور خصوصی و عامه و جامعه انجینیری در کشور بسیار محسوس است، ایجاد یک مرکز بزرگ طرح و مدیریت پروژه‌ها یک ضرورت مبرم می‌باشد.

خوشبختانه رهبری کنونی وزارت شهرسازی و اراضی بعد از آنکه اداره اسبق اراضی افغانستان با وزارت شهرسازی و مسکن اسبق بر اساس فرمان مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان مدغم گردید، انسجام امور محوله و انجام آن را بر اساس معیارهای پذیرفته شده بین‌المللی در صدر اولویت‌های کاری خود قرار داد.

تخنیکي، تطبيق طرح‌های ساختمانی و تاسیسات دولتی و مدیریت آن در چهارچوب پالیسی‌ها سیاست‌ها و برنامه‌های زیربنایی دولت، تشکیل می‌دهد.

طرح و تدوین معیارها، نورم‌ها، لوایح، طرزالعمل‌ها و معیارهای دیزاین و تطبيق ساختمان‌ها در سطح کشور و نظارت از آن‌ها از اهداف دیگر ایجاد این مرکز به حساب می‌آید.

مرکز دیزاین ساختمان‌های عامه و دولتی افغانستان یگانه نهاد تخنیکي - مدیریتی افغانستان است که مسئولیت طرح، دیزاین، تطبيق، ویزه و مدیریت تمامی پروژه‌های ساختمان‌های عامه و دولتی، صنعتی و خصوصی را مطابق فقره اول ماده هشتم قانون شهرسازی و مسکن در سراسر افغانستان دارد.

این مرکز دارای هیات رهبری نیز بوده که فعالیت‌های ذیل به آن تعلق می‌گیرد:

• تحلیل و ارزیابی اجراءات و عوامل پیشرفت و طرح راه‌های حل

• ربرسی مسوده، مقرر و طرزالعمل‌های مربوط به مرکز دیزاین ساختمان‌های عامه و دولتی

• مطالعه و غور بر تشکیل و پیشنهادات در مورد بهبود در پیشبرد امور

• ارزیابی گزارش‌های کاری روسا و آمرین مرکز دیزاین
تشکیلات مرکزی مرکز دیزاین ساختمان‌های عامه و دولتی:

• رییس عمومی مرکز دیزاین ساختمان‌های عامه و دولتی در کشور

• ریاست عمومی طرح و دیزاین ساختمان‌های عامه که شامل دیپارتمنت‌های ذیل است:

• دیپارتمنت طرح و دیزاین ساختمان‌های صحنی و تعلیمی

• دیپارتمنت طرح و دیزاین ساختمان‌های رهایشی و صنعتی

• دیپارتمنت طرح و دیزاین ساختمان‌های ورزشی و فرهنگی

• دیپارتمنت طرح و دیزاین کمپلکس‌های اداری دارالامان و ولایات

• دیپارتمنت طرح و دیزاین کمپلکس‌های اداری ولسوالی‌ها

• ریاست عملیاتی

• ریاست بورد متخصصین

• ریاست بورد کنترل تخنیکي

• دیپارتمنت انسجام زون‌ها

• آمریت‌های زون‌های هشت گانه

از تغییرات بسیار مثبتی که در این عرصه به میان آمده است، ایجاد دیپارتمنت‌های مختلف است که هر کدام در بخش‌های خود با نظر داشت معیارهای هر سکتور و نیامندی‌ها، آن را طرح، دیزاین و تطبيق می‌کند.

وظایف و صلاحیت‌های مرکز دیزاین ساختمان‌های عامه و دولتی:

• مدیریت پروژه‌های ساختمان‌های عامه و دولتی

• مطالعات اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی پروژه‌ها

• سروی و مطالعات تخنیکي و انجینیری پروژه‌ها

• ترتیب طرح مقدماتی پروژه‌ها جهت تاییدی اداره مربوطه

• طرح و دیزاین تخنیکي پروژه‌ها و در صورت ضرورت در همکاری با مراجع دیزاین کننده داخلی و خارجی

• تأیید «ویزه» نقشه‌های مهندسی، انجینیری و تخنیکي ساختمان‌های عامه و دولتی

• پیگیری و تطبيق قوانین، مقررات، طرزالعمل‌ها و لوایح مربوط به اداره

• تدویر برنامه‌های توانمند سازی کارمندان

• ایجاد زمینه‌های مناسب جهت تطبيق پژوهش‌های علمی - تحقیقی در عرصه طرح و دیزاین ساختمان

• تهیه پلان‌های استراتژییک برای تطبيق پروژه‌ها با نظر داشت دیدگاه و دورنمای وزارت شهرسازی و اراضی

مرکز طرح، دیزاین و مدیریت پروژه‌های ساختمان‌های عامه همچنان در نظر دارد تا با تهیه نقشه‌های ساختمانی، ارایه خدمات انجینیری و مهندسی، نظارت و تطبيق از این پروژه‌ها و طرح‌ها، در بدل حق الزحمه به سکتور خصوصی در آینده، منبع عایداتی را نیز به دولت از طریق وزارت شهرسازی و اراضی فراهم آورد.

دست‌آوردهای مرکز دیزاین افغانستان که قبلاً به نام برنامه ساختمان‌های عامه و دولتی فعالیت می‌نمود؛ قرار ذیل است:

۱ - در سال ۱۳۹۶ به تعداد ۶۵ پروژه که ۳۶ آن تکمیل گردیده و ۲۵ پروژه آن تحت تطبيق قرار دارد.

۲ - در سال ۱۳۹۷ کار طرح و دیزاین ۳۱۸ پروژه تکمیل که از این میان، ۱۸۲ پروژه آن تحت تطبيق قرار دارد، ۴۷ در مراحل تدارکاتی بوده و بقیه پروژه‌ها به علت مشکلات تخنیکي متوقف گردیده است.

۳ - در سال ۱۳۹۸ به تعداد ۳۴۹ پروژه طرح و دیزاین شده که از میان آن ۱۷۲ پروژه آن در مراحل تدارکاتی بوده، ۵۷ پروژه تحت سروی بوده، ۶۶ پروژه تحت طرح و دیزاین قرار داشته و بقیه پروژه‌ها نظر به مشکلات تخنیکي متوقف گردیده است.

این پروژه‌ها شامل اعمار ساختمان‌های مکاتب، مدارس، لیلیه‌ها، مساجد، کلینیک‌ها و دیوارهای احاطه برای بعضی از ساختمان‌های عامه و دولتی می‌باشد.

این نخستین بار است که در نتیجه تلاش و توجه رهبری وزارت شهرسازی و اراضی؛ مرکزی به نام مرکز دیزاین افغانستان در چهارچوب این وزارت ایجاد می‌گردد که بدون شک گامیست در جهت طرح، دیزاین و تطبيق موثر پروژه‌ها به سطح کشور می‌باشد.

مسجد جامع هرات که در مساحت ۱۶۵۹۹ متر مربع در یک طبقه اعمار گردیده، در سه مرحله به هزینه ۲۴،۱ میلیون افغانی از وجه انکشافی وزارت شهرسازی و اراضی توسط اداره ملی ترمیم و بازسازی آبدات تاریخی این وزارت مرمت می گردد.

www.mudl.gov.af